

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

2017 сыл
Кулун тутар
31 күнэ
Бээтинсэ
№ 32 (10584)

12+

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

○ Нам улуунун хаһыата ○

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

Улуус нэһиликтэригэр

АЙЫЛҔАБЫТЫН ХАРЫСТЫАХХА

Нэһилиэкпитигэр иккис сылын оскуола оҥолоругар «Эдэр библиотекардар» диэн куруһуок үлэлиир. Уопсайа 18 оҥо сылдыар. Саамай көхтөөх оҥолор: Ефрем Протопопов, Артур Бережнев, Дайаана Охлопкова. Сэбиэдиссэй С.П. Бережнева, староста Жанна Новгородова. Куруһуокка оҥолор кинигэни таптаан ааҥарга, сатаан ону кэпсиригэр, тылы сөпкө туттарга үөрэнэллэр.

Биллиилээх суруйааччыбыт С.П. Данилов 100 сааһыгар анаан паллиативнай киингэ «Дуһаны таарыйар хоһооннор» диэн ааттаан, суруйааччы оҥолорбут олохун сырдатан, хоһоон ааҥан, кинигэлэрин билиһиннэрэн, хомуска оонньоон, бэтэрээннэри сэргэситтилэр. Аан дойду поэзиятын күнүгэр куруһуок чилиэттэрэ оҥо саадыгар «Хоһоон түһүлгэтэ» диэн хоһоон күрэһин ыыттылар. Мантан оҥолор тэрийэр, салайар дьоруудара эмиэ сайдар.

Оскуола оҥолоро кыайы скверин ыраастаан, хаар түһэрэн, муус уган, кырдыаҥастарга көмөлөһөллөр.

Тоҕус төгүллээх республика чемпиона, ССРС спордун маастара, ССРС физическэй культураны уонна спордун туйгуна, САССР үтүөлээх тренерэ, республикатааҕы категориялаах судьуйа, «Урожай» ЦС ДСО бочуоттаах чилиэнэ Василий Васильевич Васильев аатынан оҥолорго боксаҕа республикатааҕы аһаҥас турнир буолла. Манна уопсайа 8 улуустан (Уус Алдан, Мэҥэ Хаҥалас, Хаҥалас, Уһуһа Дьааһы уо.д.а.) 66 оҥо күөн көрүстэ.

Тыһааһыннаах кириисти уопсайа 3 күн буолла. Бу күрэх ыытылларыгар улахан көмөнү оҥордулар: кыһа Маргарита Васильевна, уола Василий Васильевич, сиэннэрэ Снежана уонна Евгений, балта Прасковья Васильевна дьиэ кэрэгтэргэ, Партизан нэһилиэгин бары тэрилтэлэрэ, общественной түмүкүлэрэ, урбаанныктар, бааһынай хаһаайыстыбалар, бокс федерациятын председателэ Н.Н. Степанов уонна бокса бэтэрээннэрэ.

Биһиги кизин туттар кинибиит В.В. Васильев туйаҕын катаран, нэһилиэкпитигэр Денис Алексеевич Халдеев боксаҕа Россия спордун маастарын нуорматын толорбутун иһин нэһилиэтиннэ, улуус махтанан туран, өйдөбүннүк туттардылар. Оттон күрэх сүрүн бириһин В.В. Васильев сиэнэ Снежана Анисимова автооскуолаҕа праваҕа үөрэнэргэ сертификаты эдэр кэскиллээх боксбугуугар Валентин Черногоградскайга туттарда.

Спортзалга түөлбөнөн сонун күрэхтэһии, дарс күрөҕэ, буолан ааста. Уопсайа 60 киһи кытынна. Көрдөххө боростуой ээрэри, араас ыраабылалааһыттан сөхтүбүт. Бастагы миэстэни «Муоҕан» түөлбэ (сал. А.Е. Христофорова), иккис «Чаран» түөлбэ (сал. М.Д. Аргунова), үһүс миэстэни «Парковай» түөлбэ (сал. Дь.А. Саввинова) ылылар.

Экология сылынан оҥолор «Сохраним природу – вместе» диэн бырайыак көмүскээтилэр. Нэһилиэкпитин ситимниир Балла күөлүгэр араастык толкуйдаан бырайыактарын оҥорбуттара олус кэрэтик көстөр.

Оҥолорго чыычаах дьэтин оҥорууга «Легите к нам друзья» экологической акция биллэрилиннэ.

П.И. СКРЯБИНА

М.К. Аммосов төрөөбүтэ
120 сылыгар

Саха сиригэр политическай уонна судаарыстыбаннай деятелэ, саха норуотун судаарыстыбаннаһын төрүттээбит, биир дойдулаахпыт Максим Кирович Аммосов төрөөбүтэ 120 сылынан – улууспутугар 2017 сылы Максим Аммосов сылынан биллэриллибитэ.

Олунньутаагы буржуазнай-демократической революция бастагы күннэригэр ыла М.К. Аммосов Саха сиригэр буолбут революционнай событиеларга көхтөөхтүк кыттыбыта. Саха АССР тэриллиитигэр суолтата сүгүкэн – саха норуотугар автономияны биэрип, боп-пуруоһугар РСФСР Национальностар дьыалаларыгар народнай хамыһаарын И.В. Сталины кытта хаста да көрсүбүтэ.

Максим Кирович партия Киин Комитетыгар, Бүтүн Союзтаагы Ситэрииллээх комитетыгар, биирдииллээх государство салайааччыларын кытта көрсөн, Саха сирэ автономнай республика статуһун ыларын туруорсубута. Автономия статуһун ылары киин салалтаҕа эрэ буолбакка, уобалас иһигэр эмиэ утарсылар бааллара бэлиэтэнэр. Ол

Урбаан эйгэтигэр

Түбэлэр бу кыһынтан саҥалаан, айанныктарга улахан наадалаах, чайной аһан үлэлэтэн эрэллэр. Биридэ- иккитэ, аһан иһэн көрдөххө, чайной иннигэр өрүү массыыналар турар буолаллара. Бу биһиэхэ, Намга, федеральной суоллаах улуустары кытта тэҥнээтэххэ, сонун, сэдэх көстүү. Онон кириэн көрбүт киһи, диэх курдук санаалар охсуллан аһаллара. Ол санаам бу сырыыга туюлла.

Буоларын курдук, дьэ иннигэр үгүс массыына тохтообут, кирибитим, дьон « лыык» курдук. Дьоруус аһыыр сир — тобус- толору киһи. Хараһым, остуол сото сылдыар униформалаах эдэр киһиэхэ хатанна. Кини аата Дьыгын Дьяконов диэн эбит. Үлэлиирин быһыгар, кэлэ-бара сылдыан кэпсэттэ. Кинини сэргэ Геннадий Потапов, Мичил Дьяконов үлэлииллэр. Чайнойу эдэр урбаанныт Ньургун Федоров тэрийбит. Уолаттар астарын – үөллэрин барытын бэйэлэрэ тутан-хабан буһараллар, астыыллар. Бородуукталарын олохтоохтортон уонна бэйэлэрин хаһаайыстыбаларыттан хааччыналлар.

Менюну көрдөххө, дэлэй испииһэк кэчигирээбит. Сыаната удамыр соҕус. Күннэтэ эт, ис миинэ, соркуой, бэрэски, итии үүттээх чэй, муорус уо.д.а. астаан, аһан иһээччилэри күндүлүүллэр. Билигин айан үгэннээн турар кэмигэр, күннэ, быһа холуйан, сүүстэн тах-

ЧУЛУУ ДЬОММУТ ААТЫН ҮЙЭТИТЭН

гынан баран, Максим Кирович Саха сирэ автономнай республика буолара сөптөөбүн дакаастан кыайбыта. Максим Кирович Саха АССР правительствотын баһылыгынан олорор кэмигэр биир улахан ситиһиитинэн Ыраах Хотугу сир баайын-дуолун, ресурсаларын, дьонун олохун таһымын үөрэтэр сыаллаах экспедицияны тэрийэн үлэлэтиитэ буолар. Саха сиригэр көмүс про-

мышленноһа, транспорт, сибээс, тыа хаһаайыстыбата сайдар чэрчилэрин оҥорбута, республикаҕа культурнай революция кыайа-рыгар болҕомтогун уурбута.

Саха омук уһулуччулаах уола, ССРС түүр тыллаах норуоттарын биллиилээх политической уонна государственнай деятелэ, биир дойдулаахпыт М.К.Аммосов аата төрөөбүт норуотугар эрэ буолбакка, казах уонна кыргыз норуоттарыгар эмиэ кизгик ааттанар. 1932-1937 сылларга Максим Кирович Казахстан үс уобалаһыгар партия обкомун бастагы секретарынан үлэлээбитэ.

Саха норуотун чаһылхай уола Максим Кирович Аммосов баара-суоҕа 40-ча сыл олохтоотунан, анарын сирдээх олох туһугар, батталы утары охсуһууга

анаабытын сыаналыах тустаахпыт. Онон кини 120 сыллаах үбүлүөйэ кизг далааһыннаахтык бэлиэтэнэригэр бука бары кыттыгыны ыларбыт сирдээх буолуоҕа.

Өрөспүүбүлүкэҕэ уонна улууска үбүлүөйү тэрийэр анал хамыһыйалар тэриллэнэр былааннаах үлэ ытыллар. Улууспут киинигэр М.К. Аммосовка аналлаах болуос-

саты реконструкциялыыр үлэ ытыллар, Нам – Хатырык суола өрөмүөннэнэр, кинигэлэр бэчээттэниэхтэрэ о.д.а. хайысхалаах үлэ барар.

Онон бу күннэртэн саҥалаан, анал фондаҕа М.К. Аммосов төрөөбүтэ 120 сылын үрдүк таһымна бэлиэтиир инниттэн бука бары биир санааҕа түмсэн, сомоболоһон ким төһө кыахтааһын уонна баалааһын үбүнэн кыттыһаргытыгар ынҥырабыт.

А.П. АТЛАСОВ,
«Нам улууһа»
МТ баһылыга,

И.Р. ПОПОВ, «Нам улууһа»
МТ депутаттарын Сэбиэтин
председателэ,

улуустаагы тэрийэр ха-
мыһыйа председателэ,
А.М. ПИНИГИН, «Хатырык
нэһилиэгэ» МТ баһылыга

РЕКВИЗИТЫ:
Получатель: Общественный
фонд ветеранов Намского улуса

ИНН 1417004377
КПП 141701001
БИК 049805609

К/с 301018104000000000609

Р/с 40703810476190000021

ЯО № 8603 ПАО «Сбер-банк»

Россия г. Якутск

Назначение платежа: добровольное пожертвование для проведения организационных мероприятий, посвященных 120-летию М.К. Аммосова, удержанное от заработной платы за __ (месяц) согласно личным заявлениям работников.

ЫРААХ АЙАНҔА ҮССЭНЭН АБЫРАНЫАҔА

са айанныт сылдыан аһар дэһэллэр. Кинилэр: сииттэлэр, сангаардар, сизгэттэр, батамайдар, хаалбыстар, куокуйдар итиэннэ — Эндыбаал таһаҥастыттар. Бүдүн айаннара уһун, онон кэлэ-бара, тотохана аһаахтарына эрэ сатанар. Чайной сарсыарда 9 ч. кизгэ 10 ч. диэри үлэлиир ээрэри, ыраах

айаннаах суоппардар телефоннаан көрдөстөхтөрүнэ, уолаттар быһа гыммакка кэтэһэллэр эбит. Чайной хайдах тэриллибиттэн, бүтүн улуус туһунан сыанабыл үөскүөн сөп. Түбэ уолаттара эйбэстэр, түргэн-тарҕан ыраас туттуулаахтар, астар минньигэс, тотойу, ып-ыраас дьэилээхтэр. Онон биһиги улууспут туһунан санаа сырдык буоларыгар саарбахтаабын.

Бу курдук түбэлэр республиканскай суолтан үп-харчы булунар ньымаларын тобулбуттар. Аны сайын оҥочо тиксиитин тэрийэн үлэлэтэр былааннаахтар. Уолаттары кытта кэпсэтэн баран, үлэҕэ-хамнаска, сайдыыга көрүүлэрин хайгыы, биһири санаатым. Суол тутулун тупсаран, дьон сынньанан аһарын, харчытын харыйыбакка хаалларарын ситиһэн эрэллэрин бэлиэти көрдүм.

Лена НОГОВИЦЫНА

Спорт – тулуур,
спорт – дьулуур

Ааспыт нэдиэлэ бүтүүтэ Дьокуускай Күөх хонуутугар «Хаар Айан» республикатаабы күрэх буолан ааста. Бу дьонго-сэргэбэ биһирэммит, чөл олоҕу тутуһарга ынгыры, спортивной-эсктремальной көрүнү сайыннары, массыына ытааччылар кылаастарын үрдэти, сааскы чэбдик салгыныга сыннаны бэлиэтинэн буолбут, сыыдам сырыылаах массыыналар сырсыыларын күрэхэ быйыл 14-с төгүлүн ыгтылынна.

ТОНГУУ ХААРЫ ХАЙЫТАН

Инники сыллардаагы күрэхтэһиилэргэ бүтүн республикага тэһнээхтэрин булбатах биһиги улууспут быйыл 13 массыынаны кытыннарда. Кинилэр тонгуу хаарынан түргэн тэтим, эрэйдээх, мэхэйдээх учаастак, эриллээс-буруллаас суол сыыдам маастардара, бу сырыыга иккис миэстэни ыллылар.

Ол курдук, маннайгы күн бастагы түһүмэбэр, массыына кизргэтиитигэр, көрбүрээтэргэ «К-2» бастагы, «Дохсун» иккис, инжекторга «НКТЭ-2» иккис миэстэлэри ыллылар. Иккис түһүмэххэ экипаж таһаһынсабын, форматын көрүүгэ көрбүрээтэргэ «Дохсун» иккис миэстэбэ табыста. Үһүс «Экстрим» түһүмэбэр көрбүрээтэргэ 600 м. «Дохсун» маннайгы, инжекторга 700 м. «Бурнаши» үһүс миэстэлэри ыллылар. Төрдүс «Абсолютные гонки» түһүмэххэ көрбүрээтэргэ «Бешеный», инжекторга «Бурнаши» иккис миэстэбэ табыстылар. Иккис күн авто-кулууптар күрэхтэһиилэригэр «А» уонна «Б» бөлөххө 12 кулууп кирирдэ. Намтан түөртүү массыыналаах «УАЗ-экстрим»-1 – «УАЗ-экстрим»-2 хамаанда кытынна. Маннайгы түһүмэххэ

«А» бөлөххө алта кулууп кыттыбыттан, үс кулууп финалга кирирдэ, ол иһигэр биһиги хамаандаларбыт иккиэн бааллар. Иккис түһүмэххэ алта кулууп финалга кирибититтэн, түмүк көрдөрбүтүнэн, «УАЗ-экстрим»-1 иккис, «УАЗ-экстрим»-2 үһүс миэстэлэри ыллылар.

«Хаар Айан» улуустаагы федерациятын бэрэсэдээтэлэ А.И. Собакин бу республикатаабы күрэхтэһиигэ дьүүлүүр сүбэбэ бэрэстэбиитэл быһыытын сырытта. Андрей Иванович иһитиннэрбитинэн, сүбэбэ, түмүгү таһаарыыга, хас биридии улуус бэрэстэбиитэлэ кириэн, күрэхтэһии улахан мөккүөрэ, айдаана-куйдаана суох ааспыт. Биһиги хамаандаларбыт экипажтара, массыыналары, буоларын курдук, үгүс хамаандалары көннүлэригэр хаалларан үрдүк таһымна кыттыбыттар. Ол гынан баран, түмүгэр кыл мүчүү пьедестал иккис үктэлигэр тахсыбыттар. Кинилэр быйыл саас бу бэхис күрэхтэһиилэрэ. Бу иннинэ «Мэнэ-трофи» сүүрдүүгэ маннайгы, Уус Алданна мунутуур кыайыылаагы быһаарар түһүмэххэ иккис, Сунтаарга

икки түһүмэххэ маннайгы миэстэлэри ылаттаабыттар. Итиэнэ улууска ытыллыбыт «Уаз-Экстрим» күрэхтэһиигэ иккиһи ситиспиттэрэ. Бу курдук түөрт сыллаабыта тэриллибит улуустаагы «УАЗ-Экстрим» авто-кулууп сылын айы үчүгэй түмүктөрдөөх. Кулуупка бүтүн улуустан барыта 35 суоппар аабыллар. Саамай эдэрдэрэ 18-таах, саамай кырдыаҕастара 68-таах. Кинилэр суоппар идэтигэр бүүс-бүтүннүү бэринэн, олохторун аргыһа онгостон, сүрүн интэриэстэригэр кубулутан, төгүрүк сыл үлүһүйэн, дыһыһан туран, ылсан дьарыктаналлар. Ол да иһин бастыһынар кэккэлэриттэн түспэттэр, иннилэрин улаханлык кимиэхэ да биэрбэттэр. Улуустаагы федерация эһиилиги 15-с үбүлүүдээх «Хаар Айан» күрэхтэһиини Намга онорор туһунан кэпсэтиини ыытар.

Сыыдам сырыылаах массыыналар сырсыыларын тэрийэ-эччилэр «Саха – балаҕаннаах, саха – быһахтаах уонна саха – УАЗ-таах!» дьон бэргэн этиилэрэ биһиги хамаандабытыгар ордук барсар курдук...

Лена НОГОВИЦЫНА

Доруобуйа баар
– күндү баай

Кулун тутар 24 күнүгэр Намнаагы А. Шестаков аатынан сынныалан киингэ аҕа саастаах дьон айар-тутар, үөрэ көрсөр «Забота» диэн ааттаах Уһун үйэлэни оскуолатын арчылаах аанын арыйар дьоро күн буолан ааста.

2016 сыл муус устарыгар Нам улууһун дьаһалтата ветераннар республикатаагы тэриитэлэрин кытта Уһун үйэлэни оскуолатын үлэлэти туһунан үс өрүттээх сөбүлэн түһэрибиттэрэ. Кэлэр өттүгэр оскуола туспа юридическэй сирэй быһыыты-

УҤ УН ҮЙЭЛЭНИИ ОСКУОЛАТА

нан, улуус, нэһилиэк бюджетиттан эрэ буолбакка, граннарга кыттан эбии үп киллэринэн үлэтин хайысхатын кэнэтиэхтээх. Кирибит үп оскуола материалнай-техническэй базатын сайыннарыыга туһуланактаах. Саҕа тэриитэ 2019 сыллаахха Нам улууһугар ытыллыахтаах Олонго ыһаадын бэлэмнэни үлэлэригэр төһүү күүс буолуохтаах.

Үөрэтэр сир ис тутула, ис хоһооно дьиннээх оскуолаҕа майгыһынныр: директордаах, завучтаах, дьарыктар расписание быһыытынан бэрээдэктээхтик бараллар, уруогу көтүтүү күннэтэ хонтуруолланар, түмүк кэмигэр тахсар, оскуоланы бүтэрээччи үөрэҕи барбытын туһунан удастабырыанна ылар. Директорынан бар дьоммутугар убаастанар А.С. Ядрихинская, завуһунан А.А. Матвеева ананан үлэлэрин бэрт тэтимнээхтик саҕалаабыттар. Үлэ-хамнас педсовет быһаарытынан чуолкайдык барар. Нам культурнай-спортивной комплексыгар доруобуйа кылааһа арыллыбыт: велоспоржка, скандинавскэй хаамыы торуоскалара атылаһыллыбыттар, массажтыыр хос аһыллыбыт.

А. Шестаков аатынан сынныалан киингэ иистэнэр хос үлэлиэхтээх. Бу күннэргэ иистэнэр масыына, таҕас атылаһыллыбыт. Бу тэрэһиннэр барыта аҕам саастаах күндү дьоммут үчүгэй усулуобуйага доруобуйаларын көннөрүнэн, дьыбэ олорон хаалбакка бэйэ-бэйэлэрин кытта күннэтэ көрсүһөн, кэпсэтэн-ипсэтэн, сайдан, үгүс сылларга кырдыар диэни билбэккэ үйэлэрэ уһаан, бар дьоннорун үөрдэ сылдьалларыгар ананар.

Бу түгэнгэ «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов, «Ленскэй нэһилиэгэ» МТ баһылыгы социальнай боппуроска солбуйааччы А.В. Бочкарев, оскуола салайааччыта А.С. Ядрихинская, «Госстрах» түөлбө салайааччыта А.А. Матвеева үөрүүлээх быһыыга-майгыга аалай лицензэни быстылар, эвэрдэ тылын тизиртилэр, аҕам саастаах дьоммутугар анаммыт улахан суолталаах үлэлэри билиһиннэрдилэр, кэскиллээх инники былааннары сырдаттылар.

Салгыы куруһуоктар үлэлэрин презентацията мустубут дьону ыгыра-угуйа бэрт сэргэхтик барда. Ол курдук, А.А. Афанасьева салайар английскэй тыл, С.М. Тихонова үнүү, М.М.

Дьяконова кыбытан тигии, М.И. Шарина оҕуруонан тигии, Е.А. Кутукова ырыаны таптааччылар кулууптара, Л.П. Решетникова оҕуруоччуттар, Е.С. Гаврильева сибэкс үүннэрээччилэр, Н.М. Кожурова – Бурнашева муода театра, С.С. Пинигина уйулба, С.Г. Кокарев эти-сиини чэбдигирдэр «Оздоровление», К.Я. Сивцева сөпкө тыгыны, Е.И. Петров, О.Н. Ядрихинская сымса тарбахтаахтары түмэр хабылык, хаамыска, С.Г. Егорова хаһыатынан өрүү абыланнаах дьарыктарыгар сылдыааччылар үлэлэрин-хамнастарын дуоһуһа көрдүбүт.

Дьарыктаах булуу киинэ, улуустаагы социальнай харыстабыл управлениета эвэрдэлэргэ кыттыһан махтал суруктары, сэмэй бэлэхтэри ис дууһаларыттан туттардылар.

Презентация оскуола төрөөбүт күнүн кэрэһэлиир минньигэс тордынан күндүлээһининэн түмүктэннэ.

Бу күн бэрт үгүс кыттааччылаах Нам сэлэһиннэтин ветераннарын сэргэх фестивальной кэнсиэртэ үрдүк таһымна ааста.

Анастасия КОРЯКИНА

Отуу уота

Василий Васильевич Ушницкай-Сэки - «Учууталлар учууталлара», РСФСР үөрэҕириитин туйгуна, уонтан тахса улуустаагы, республикатаагы айар дьобурудаах дьонго ытыллылар күрэхтэр кыайыылаагы, Орто Халыма, Нам улуустарын, 1 Хагалас, Хамаҕатта, Түүлээх нэһиликтэрин Бочуоттаах киһитэ, элбэх кинигэ ааптара уода. үгүс элбэх ситиһилээх, наҕараадалаах.

Кини 1932 сыллаахха муус устар 6 күнүгэр Уус Алдан улууһугар Түүлээх нэһилиэгэр күн сириг көрбүт. Быйыл үбүлүүдээх 85 сааһын туолла. Василий Васильевич оҕо сааһа сэрии иннинээҕи сылларга уонна сэрии кэмигэр ааспыт. Оскуолаҕа үөрэнэ- үөрэнэ сайынын холкуоска үлэлээбит. Сэттис кылааһы хайдал грамотанан бүтэрбит.

СЭКИ ААСПЫТЫ АНААРАР

В.В. Ушницкай-Сэки 1956 сыллаахха Дьокуускайдаагы педагогической институт РОЯШ салаатын ситиһилээхтик үөрэнэн бүтэрбит. Онтон Орто Халыма улууһугар Өлөөкө Күөл оскуолатыгар 1973 сылга диэри нуучча тылын уонна литературатын учууталынан үлэлээбит. Учууталлыы сылдьан сүрэҕин агарын, кэргэнин Эльви Давыдовнаны көрсүбүт. Кэргэнэ Ленинград блокадатын кыттыылаагы. Үс уол, биер кыыс оҕоломмуттар. Билигин 5 сиэннээхтэр, 2 хос сиэннээхтэр.

1973 сыллаахха Нам улууһугар Хамаҕатта нэһилиэгэр көһөн кэлбиттэр. Василий Васильевич Саха-француз лицейигэр учууталынан өр кэмнэргэ үлэлээбит.

Кини: «айар дьобурум хантан кириэрин бу диэн билбэппин, удьорбар айар куттаах киһи суох, иэһии хайдах кириэрин бу диэн сатаан эппэппин, соробор суруйуох санаам кириэн кэлэр, соробор олох сүтөн хаалар»- диір. Хоһоону, үгэни, инсценировкалары, ыстатыйалары, кыра оҕолорго аналлаах айымньылары, өрөгөй ырыаларын суруйар. Бастагы кинигэтэ 1993 сыллаахха күн сириг көрбүт. «Мороду моргуора», «Тууһут тураах», «Олоҕум аргыстара», «Оҕо-оҕо эрдэххэ», «Ааспытты анаары, билиннэни билии», «Азбука» диэн кинигэлэрдээх.

Ушницкай Василий Васильевич — Сэки «Отуу уота» литературнай түмсүү чилиэнэ. Республикага, улууска ытыллылар литературнай айар куонкурустарга кыттан үгүс элбэх ситиһилээх. Кини айымньылары, хоһооннору киһи дууһатыгар, өйүгэр түргэниик хатаналлар. «Отуу уота» түмсүү салайааччыта Александр Дунаев: «Сэки түмсүүбүт биір туттаах, эппиэтинэстээх чилиэммит»-диір. Кини айбыт хоһооннору үксэ рифмалаах, ритмэлээх буолар. Василий Васильевич Ушницкай ыстатыйалара куруутун «Энсиэли» хаһыакка бэчээттэнэллэр.

Аксинья ТАТАРИНОВА

Нам улууһа-спорт түһүлгэтэ

БАЙАНАЙ КҮРЭБЭР

Кулун тутар 25-26 күннэригэр үгэскэ кубулуйбут Нам улууһун булчуттарын «Байанай күрэхэ — 2017» буолан ааста. Уопсайа улуустан 8 хамаанда кэлэн илин-кэлин түһүтэ.

Маныха улууспут хоту уонна илин энэр сытар нэһиликтэриттэн саамай булчут дьоно кыттыбыта буоллар, өссө интэриэһинэй, күүрээһинээх күрэхтэһии буолуо эбит. Ол эрэн, соҕотох Модут эрэ нэһилиэгин эдэр булчуттарын хамаандата кытынна. Маны таһынан, ыраах сытар кыра нэһиликтэрибиттэн — Таастаахтан, Салбантан, Үөдэйтэн, Партизантан, Хамаҕаттаттан уонна улууспут кииниттэн икки хамаанда, быллырынгы кыайыылаах «Сонор» уонна «ДНД» диэн хамаандалар кэлэн кытыннылар. Күрэхтэһии икки күн устата буолла. Бастагы күн ыгыы күрэхэ буолла. Ол курдук, спортивна: I миэстэ — ДНД (Нам), II м. - Хамаҕатта, III м. - Партизан. Карабынан ыгыыга: I м. - ДНД (Нам), II м. - Салбаң, III м. - Собакин Петр («Сонор», Нам). Туоһапканан ыгыыга: I м. - ДНД (Нам), II м. - Салбаң, III м. - «Сонор» (Нам). Сүнньүөбүнэн ыгыыга: I м. - Партизан, II м. - Салбаң, III м. - «Сонор» (Нам). МЦ сааны ыгыы уонна тангыы күрэххэ: I м. - «Сонор» (Нам), II м. - Үөдэй, III м. - Модут хамаандаларын представителлэрэ буоллулар. Күрэхпит иккис күнэ ойбон алларыттан саҕаланна. Манна бастагы миэстэни ДНД (Нам), иккиһи Модут, үсүһү Хамаҕатта хамаандалара ылары ситистилэр. Тургутука сөпкө хоруйдаан, бастагы миэстэни «Сонор» (Нам), иккиһи Үөдэй, үсүһү ДНД (Нам) хамаандалар бэрэстэбиитэллэрэ ыланнар, бириистээх миэстэбэ тигистилэр. Кутаа уоту оттон ууну оргутууга бастагы Хамаҕатта, иккис Модут, үһүс Салбаң. Бүтэһик көрүнүнэн 8 этаптаах эстафета буолла. Бу күрэххэ эдэр кэскиллээх уолаттардаах Үөдэй хамаандата бастың бириэмэни көрдөрөн, кыайыылаагынан табыста. Иккис миэстэни аҕыйах суотай сөкүүндэнэн кэлэн, Партизан эдэр булчуттарын хамаандата ылары ситистэ, үһүс миэстэбэ ДНД (Нам) хамаандата тигистэ.

Онон уопсай түмүккэ 492 очколаах ДНД (Нам) хамаандата итэ-этиилээхтик кыайан, быйылгы «Байанай күрэхин» кыайыылаагынан ааттанна. Иккис миэстэ 478 очколаах быллырынгы күрэх кыайыылаагы «Сонор» (Нам) хамаанда буолла уонна үһүс бириистээх миэстэбэ 473 очколаах Партизан нэһилиэгин эдэр булчуттарын хамаандата табыста.

Иван ЯКОВЛЕВ, «Тайҕа» Нам улууһун булчуттарын, балыксыттарын общественной түмсүүтүн салайааччыта

Улууспут биир кырдыас, киэн историялаах, элбэх көлүнэ ыччаты иитэн таһаар-быт И.С. Гаврильев аатынан Нам 1 №-дээх орто оскуолата быйыл 145 сылын бэлиэтэри бэлэмнэнэр. Быйылгы үөрэх дылын үлэтэ-хамнаһа бу дыһун үбүлүөйгэ анаар.

Нам оскуолата 1872 сыллаахха биир кылаастаах народнай училище аатынан аһыллыбыта. 1914-1919 сс. икки кылаастаах народнай училище буолан үлэлээбитэ. 1920-1922 сс. 1-кы ступеннаах трудовой оскуола, 1923-25 сс. сэттэ группалаах трудовой оскуола, 1926-27 сс. тыа ыччатын оскуолата, 1928-1933 сс. колхознай ыччат оскуолата, 1934-1939 сс. ситэтэ суох орто оскуола, 1940-1961 сс. орто оскуола, 1962-1964 сс. производственной хайысхалаах 11 кылаастаах оскуола, 1965 сылтан орто оскуола буолан үлэлээн кэллэ.

Бу сыллар усталарыгар төһөлөөх элбэх оҥо үөрэх аанын сэгэтэн, ааҕартан-суоттууртан саҕалаан билии-көрүү ингэринэн,

ЧУОРААН ЧУГДААРА ЫҢЫРАР

олоххо бэлэмнээх дыон буолан тахсыбыттары буолуой? Хан-нык баар оскуола үтүө аатын кини үөрэнээччилэрэ өрө туталлар, ааттаталлар. Оскуолабыт выпускниктара араас идэлээх үлэһит, билиилээх дыон буолан ааттара улууска эрэ буолбакка, бүтүн республика, республика таһыгар ааттанар. Ол курдук, Бүтүн Союзтаагы ВЦИК чилиэнэ, Совнарком председателэ М.К. Аммосов, Обком бастакы секре-

тара И.Е. Винокуров, саха биллиилээх поэттара Е.С. Сивцев, И.Д. Винокуров, художник Е.М. Шапошников, композитор З.П. Винокуров Российской Федерации уонна Саха республикатын үтүөлээх учууталлара, 31 учуонай, спорт маастардара о.д.а. үтүө дыон үөрэнэн бүтөрбүттэрэ. Төһө да кэм-кэрдии аастар, оҥону иитиигэ, үөрэтиигэ-такайыга олох хаамытыттан хаалсыбакка, аныгы үйэ кэрдии-

нинэн араас хабааннаах үөрэтэр методикалаах үлэнэн оскуолабыт үүнэ-сайда турар. Ол курдук, өр сыллаагы үлэлэрин түмүгүн муньан, норуот педагогикатын сайыннаран, тэнитэн, чинчийэр научнай хайысхалаах методической үлэлэри хомуйан хаалларбыт киэн туттар ветеран учууталларбытынан, ону тэнэ оскуолабытын киэн эйгэҕэ сураҕырдыбыт эдэр эрчимнээх, аныгы технологияны баһылаабыт дириг билиилээх, кыһам-ныылаах учууталларбытынан

дөрүүлээхтэртэн биридэстэрэ. Ол курдук, Нам сэлиэнньэтигэр буолбут конкурса «Тыа сириин бастын оскуолата» ааты сүкпүтэ. Санкт-Петербурга ытыллыбыт Бүтүн Россиятаагы үөрэх форумугар «Тыа сириин бастын оскуолата-2015» диэн номинацияны ылбыта.

Бу үбүлүөйдээх тэрээһингэ анаан кулун тутарга оскуола оҥолорун, учууталларын күүс-тэринэн художественнай самодетельность кондера, муус устарга оскуола мастарыскай тутуутугар үп-харчы хомуйар марафон, бэс ыйыгар көлүнэлэр көрсүһүлэрин ыһыаҕа ытыллыаҕа. Убаастабыллаах выпускниктар, оскуола араас кэмнэргэ үлээбит дыон кэлэн, бу тэрээһиннэргэ ирэ-хоро кэпсэтэн, ааспыт ахтан-санаан аһаргытыгар, марафонна күүс-көмө буоларгытыгар ынырабыт.

Яна Егоровна КОРАКИНА, СР үтүөлээх учуутала, СР үөрэҕириитин туйгуна, педагогической үлэ ветерана

М.К. Аммосов төрөөбүтэ 120 сылыгар

УЛУУ ДЬОММУТУН АЛААСТАРЫНАН ЧҮЛЭСТИБЭККЭ

«Кыра норуот кыра ыччалаах» диэн этээччилэр. Бу биһиэхэ, сахаларга, ардыгар быһаччы сыһыаннааҕын манныктан көрөбүт. Кэлин сылларга илин энэр, Бүлүү бөлөх улуустарга сырыттаахха, республика автономияны ситиспит, ол эбэтэр Саха сиригэр государственной төрүттээбит М.К. Аммосов оруолун хайа эрэ өттүнэн аччата сатааһыны бэлиэтиэххэ сөп.

Холобура, таатталар бу темаҕа сыһыаннаах тэрээһиннэргэ «улуу биир дойдулаахпыт Платон Ойуунускай уонна кини соратниктара Максим Аммосов о.д.а.» диэн этэр буоллулар. Ол тэнэ Бүлүү эргин эмиэ маннык ис хоһоонноох түмсүүлэргэ «улуу киһибиит Исидор Барахов уонна кини соратниктара Платон Ойуунускай, Максим Аммосов о.д.а.» диэн хатылыһыллар. Маны хайдах өйдүөххэ сөбүй? Сорохтор Саха сиригэр саамай тыһааһыннаах кэмнэргэ Максим Аммосов ыраах Москвага олорбута, онтон хам-түм даһайарын курдук кэспииллэр.

Онто да суох Максим Аммосов репрессияламмытын кэннэ балаачча өр кэмгэ кини аата дөрү ааттаммат да этэ. Маны дорҕооннук сангарбыт киһини НКВД-лар мас куораты таарыйтарбакка туһааннаах сиригэр атаарар кутталлаах кэмнэрэ быдан ааспыт курдук дии саныырбыт аны нөҥүө өттүнэн эргийэн тахсар чинчилэннэ.

Бу туһунан ааспыт ыйга Нам улууһугар Максим Аммосов төрөөбүтэ 120 сыллаах үбүлүөйүн тэрийэр комитет муньаҕар Ил Түмэн председателэ Александр Жирков бу курдук эппитэ: «Биһиги республикабытын төрүттээбит чулуу дьоммутун алаастарынан, улуустарынан арааран өрө тутарбыт төрүт сыһа, киһилэр Сахабыт сириин дьиннээх патриоттарын быһыытынан республика таһымыгар өрө тутуллуохтаахтар». Бу саамай сөп, кырдык даҕаны, Аммосовы аңардас Нам улууһугаттан эрэ төрүттээгин, ол курдук Ойуунускайы таатталар эрэ уруйдуохтаахтарын курдук саныыр сыһа буолуоҕа.

Ол да буоллар, биир бэйэм Максим Аммосовы соратниктара бэйэлэрэ да биллээлэринэн, ити чабылхай плеядаттан ураты чорбойорун, государственной олохтоһунна быһаарар оруоллааҕын санатан туран, «первый среди равных» диэн сыаналыахпытын наада. Оччотугар барыта орун онугар буолуоҕа, Хатырыкка баар государственность историктын музейыгар головной курдук суолта биэрэр наада. Маны докумун нөҥүө бигэртэттэххэ, кэнэбэски көлүнэлэр ааспыт историктыгар ким хайдах оруоллааҕын таба уонна сөпкө өйдүүлэригэр төрүөт буолуоҕа.

Маны этэн туран М. Аммосов 100 сааһын бэлиэтиир түгэнгэ биһиги авторбыт И.Н. Елисеев-Усхаан эмиэ ити темаҕа суруйбутун хаттаан билиһиннэрэри тоҕоостуох буолуо диэн бэчээттиибит.

В. КАСЬЯНОВ

«Хотугу сулус» 1989 с. 7 №-гэр Софрон Данилов «Сирэ суох быһыы туһунан сирдээх ыйыты» диэн бэлиэтээһинэ баар.

1982 сыллаахха саас Москваҕа Саха литературатын уонна искусствотын күннэригэр кыттар делегацияны «Знание» общество салалтата приемнаабыт. Приему уруккута Грузия Компартиятын Киин Комитетын иккис секретара, ол саҕана ССКП Киин Комитетын иһинээҕи Марксизм-ленинизм институтун директорун солбуйааччы, исторической наука доктора Петр Александрович Радионов салайбыт. Онно кини биһиги дьоммутугар туһаайан: «Ханнык баҕарар норуот В.И. Ленини хайа эмэ өттүнэн бэйэтигэр ордук чугаһатыан баҕарар. Ол иһин Ленин ити норуот олоһун, революционной охсунуутун кытта, ити норуот дыонун кытта ситимнээх чаччыларын, бэрт быыкайкаан да чаччылары, олус харыстаан муньар, пропагандалыыр. Бу Ленин уобараһа ол омук дыонугар өссө ордук истин, өссө ордук чугас буоларыгар көмөлөһөрө биллэр. Чэ, ити өйдөнөр. Мин өйдөөбөт суолум биир баар. Ону эһиги миэхэ быһааран биэриэххит буолаарай? Ленин Саха сириин кытта, псевдоним ылыммыт аатыттан тийэ, үгүс ситимнээҕэ биллэр. Ол гынан баран, этин эрэ, тоҕо сорох саха табаарыстар Владимир Ильич эһиги норуоккутун кытта сибээһин аччата сатыылларый? Холобура, Ленин саха дыадагыларын конференциятыгар Аммосов илии баттааһыннаах ыттарбыт исторической телеграмматын тула бэрт бөрүкүтэ суох «айдааны» ылан көрүн. Сүүрбэччэ-отучча сыллааҕыта эһиги дыонугут бу телеграммага Ленин букатын кытыга суох, бу телеграмманы кини суруйсубатаҕа диэн туруорсубуттара. Кинилэр Владимир Ильич тус бэйэтэ илиитинэн көннөрбүт текстин оригиналын булан көрдөрбүккэ эрэ, хам барбыттары. Онтон аны телеграмманы саха Максим Кирович Аммосов илии баттаабатаҕа, ВЦИК атын чилиэнэ, суол-иис наркоматын үлэһитэ Аммосов илии баттаабыта диэн айдааран турбуттара. Архыыптан, М.К. Аммосов фондугтан, телеграмманы бэлэмнээбит варианнардаах блокнота көстүбүтүгэр эрэ, ити айдаан уурайбыта. Аны билигин Ленини кытта Аммосов хаһан да көрсүбэтэҕэ диэн дыаныһан туруорсан эрэллэр. Ити туһунан кырдыас болшевиктар төһө эмэ элбэх ахтыылара, атын да үгүс тастын кэрэһилэр баалларын үрдүнэн. Дьиһбэтэ баар: итини туораттан ким да туруорсубат, сахалар бэйэбит туруорсабыт. Атын омуктар Ленини чугаһыгар сылдыбыт, ханнык эмэ түгөн-нэ киһини кытта, кыратык да буоллар, алтыспыт дыоннорунан киэн тутталлар. Оттон эһиги... Дьэ, ити табаарыстар, Ленини бэйэлэрин норуоттарыттан, тэйтэн тугу ситиһэ сатыылларый? Мин итини кыһан өйдөөбөспүн, баһаалыста, быһааран кулун эрэ, ону миэхэ».

Ыйытыкка хоруй бэрлilibэтэх. Ол онугар — итини биһиги туох диэн быһаарыахпыт этэй? — диэн Софрон Данилов ааҕааччыларыгар туһаайан ыйыты туруорбут.

Сахалар Ленини бэйэлэрин норуоттарыттан тэйтэ сатыахтааҕар, төттөрүтүн Ленини мунура суох олус үрдүктүк сыаналааһыннарыттан үүнэн-үөскээн тахсыбыт туруорсуулар буолаллар дии саныбын. Оччолорго саха норуотугар Ленин уобараһа улуулартан улуу буолан өрүү сүрэхтэригэр-быардарыгар өлбөт-сүппэт гына сөнө сылдыра. Ман-

нык киһини кытта, улуу Ленини кытта, чаччы, кырдык биһиги уолбут илии туһунан, биригэ сылдьан үлэлээбитэ буолуо дуо?! Бу кырдык даҕаны киһини эрэ соччо-бачча эрэннэрбэт суола буолбаат! Сахаларга Ленини олус үрдүктүк уонна чугастык тутуу баара. Лена өрүс псевдонимнаах, монголлуу улахан төбөлөөх, саһархай харахтаах, үрдүк сүүстээх, үтүөттэн үтүө санаалаах, уңуохтуун-

САНААН КӨРДӨХХӨ

ингэхтиин даҕаны сахаҕа тугунан эрэ майгыныньырга дылыта. Дэлэбэ да Намга отуттан тахса сыл анараа өттүттэн үлэлиир, билигин да үлэли сылдыар нуучча киһитэ А. Бобров өрдөөбүтэ Москваҕа сылдьан Ленин мавзолейин көрөн кэлэн баран эппитэ: «Манна Саха сиригэр Ленини эһиги, сахалар, хайдах эрэ сахатыган уруһуйдуур эбиккит, ол биллэр, эһиги аймаҕыргытыттан тахсар», — диэбитэ. Ити эмиэ боростуой нуучча киһитин ис санаатын этиитэ эбээт!

Дьэ, маннык сахаттан биир сөбүмэр киһи төрөөн-үөскээн, үлэлээн-хамсаан ааспытын туһунан ким дыин кырдыгынын билиэн-көрүүн баҕарбатаҕа баарай? Кырдыҕа да, Улуу Октябрьскай революцияны онорбут, Улуу Ленин соратниктарын ортолоругар, ВЦИК-ка саха уола тэнгэ туран салайсыбыта киһини эрэ сөхтөрөр.

М.К. Аммосов олоһун-дьаһаҕын, үлэтин-хамнаһын дьиннээхтик толору ахыһып матырыйаалынан үөрэтиллибэккэ эрэ да буоллар, сурах хоту дыин кырдыгынын билэр баҕаттан тахсыбыт туруорсуулар диэн санааҕа киирээтин. Былыр да, билигин да саха ыалыгар сурах-садык солун курдук туохха да тэннэммэт күндү кэһии баар. Ол эрэри биллэрин-көстөрүн курдук саха киһитэ сурах хоту хайгырыһын сөбүлээбэт идэлээх. «Этиллибит иһилибэккэ буолбат». Баҕар ол сурах-садык ыһпыт киһи алҕаһынан эмиэ сөп ээ. Оччолорго суол-иис наркоматын үлэһитэ Аммосов дуу, эбэтэр бэйэбит уолбут М.К. Аммосов дуу? Эчи, араспаанньалара да майгыннаһара, чаччытын билиэххэ-көрүүххэ диэн санаа хайдах киириэ суохтааҕый?

«Санаа сүрэҕи сиир», — диэн эмиэ баар. Онон бу икки майгыннаһар араспаанньалаах дыону хайаан да быһаартардахха, мөккүстэххэ эрэ кырдык күөрэйэр.

«Ытаабат оҥону эмсэхтээбэттэр», — диэн өс хоһооно сахалар бэйэлэрэ эрэ туруорсан быһаартаралларыгар сөп түбэһэр өс хоһооно дии саныбын. Ким ол архыыбы хаһан, бу дыон манна наадылалара буолуо диэн булан аҕалан биэрийи? «Арыы үрдүгэр уу дагдайбат, кырдык үрдүгэр сымыйа ыттыбат». Саха норуота бэйэтин дыонун остуоруйатын кырдыктааҕынан билиэн-көрүүн баҕарара өтө көстөр. Элбэх үчүгэй дыоно сымыйа дыалааҕа, сурахха-садыкка сонноммут буоланнар, саха уу хараһынан көрдөһүнэ, эт илиитинэн туттаһына-хаптаһына эрэ биридэ эрэнэр майгылаах. Бу да ыйыты бэчээт нөҥүө илдьириитигэ, ырытыга бэрлilibитин өйдүүр наадалаах. Саха чулуу уолаттара баран олордоллор да, ыйытыга тутта харда биэрбэккэ норуотун араас өрүттээх уустук майгытын, энин өнүнэн оонньуур кырааскаларын харахтарыгар көрө олордохторо. Ким сыһарын сөбүлээбитэ баарай. «Ыстаабыккын эрэнимэ, ыйытыбыккын эрэн».

Саха төһө да үөрдэр-көттөр, хомойдор атын омук дыонун курдук таһыгар соччо-бачча биллэрэ охсон биэриэ суоҕа. Төһө да эйигин иһигэр эрэнэн олордор, сирэйгин өрө салаабат. Сыыстарбат тына үчүгэйдик илдьиригэн, буһаран баран биридэ этиэ. Манна буоллаҕына бүтүн норуоту сыаналааһын уустук ыйытыга турар. Норуот муударанын аҕыйах киһи

оҥоһуутунан кыһан сыаналаабаккын. Төһөнөн норуоккун үчүгэйдик, диригник билэһин да, соччонон тутта хоруйдуур уустуктанар. Онтон бу олорооччулар ону бары да билэн олоорор буолуохтаахтар. Ол иһин норуоту түһэн биэри табыллыбатын быһыытынан, сэрэхэдийэн ис санааларын кистээн эпһэккэ, хоһоһу хостууру сөптөөбүнэн аахпатахтара чаччыта.

Бэйэлээх бэйэ норуотун майгы-сигили үчүгэй өрүттэрин, өрүү көмүскүөххэ. Мөлтөх өрүттэрин улуустаһыларын, бэрт былдыһан илин-кэлин түсүһүлэрин, бэригинэн үрдүк үктэл ыла сатыылларын кээр илгилээх. Ордук чорботон улуустаһыны өйө-санаата сипһэтэх, мөлтөх халы-мааргы оҥолуу быһыыны күөдүппөккэ, тэниппөккэ, бэйэбит судаарыстыбабыт иһигэр тыаһы-ууһу таһаарбакка эрэ, букатыннаахтык суох оҥоруохтаахпыт. Сорох кылгас татым санаалаах табаарыстар улуус улуу дыоннорун ааттарын-суолларын киртитэн, үгүс киһи кэлэр-барар киин сирдэрин көстүлээх үрдүк олбуордарыгар баһааҕырдылаах сурук суруйан муньаналлар. Сахалар бэйэ-бэйэбит уруу-хаан улуу дыоннорбутун баһааҕырдаһа, атааннаһа, эрэ эйэ-дэмнээхтик олооруох тустаахпыт.

М.К. Аммосов төрөөбүтэ 120 сааһын туолар өрөгөйдөөх үбүлүөйэ Саха сириин дыонун бүтүүнүн бырааһынньыга буоларын умнумуовун. Кини үлэлээбит, олорбут, сылдыбыт да кэрдиһин ылан көрдөххө, быдан үөһэ турар киһи буолбаат! М.К. Аммосов дыин кырдыктаах олоһун, үлэтин арыһан дыон билиитигэр таһаарсыбыт, сүүрбүт-көппүт, үлэлээбит бары үтүө санаалаах, хоһуун дыонно билиэн-көрүүн баҕалаахтар ааттарыттан баараҕай баһыыа буолуохтун!

И.Н. ЕЛИСЕЕВ - УСХААН, Нам сэл.

Билигин кырдыаас көлүөнэ-бэ кирсэр мин көлүөнэм, төһө да үлэттэн быһаччы туораатарбыт, ааспыт кэмнээби чаччыны кэлэр көлүөнэбэ тириэрдэр эбээһинэстээх курдук саныыр.

1951-1961 сс., о.э. 10 сыл устата, Партизан 7 кылаастаах оскуолатыгар Саха АССР үтүөлээх учуутала Ларионов Никифор Михайлович дириэктэринэн үлэлээбитэ.

10 сыл устата иитэр-үөрэтэр үлэбэ оройуонна бу оскуола инники күөҥнэ сылдыбыта оскуола дириэктэриттэн, коллективиттан сүдү үлэни эрэйэрэ чаччы. Киэн билиилээх кадры таба аттаран туруорар, үлэ хайысхатын толору баһылаабыт салайааччы манньк ситиһиигэ тиэрдэр.

Никифор Михайлович олохун устата саҕаны-бастыгы олохтоһунга, бастын ньыманы тэниитигэ тус бэйэтинэн холобур буолара. 50-с, 60-с сс. дойдуга сэрри ыар тыыныттан саҕа босхолонон, норуот олоху чөлүгэр түһэриигэ күүрээһинээх үлэбэ туруммут кэмэ буолар. Оскуола онтон туора турбатаҕа. Материальной-технической базалара

лиэнэ, Нам улуунун Бочуоттаах гражданина; Татаринов Владимир Семенович – СР үтүөлээх уонна народной артыһа, Нам улуунун Ытык киһитэ; Васильев Василий Васильевич – СР бокска үтүөлээх тренерэ, спорт маастара; Яковлев Иннокентий Гаврильевич – чэпчэки атлети-каҕа спорт маастара о.д. а.

Биһиги оройуонмутугар 1951-1961 сс. үөрэхтээһин сайдытыгар кини курдук киэн да-

ОЛОХ КЫРДЬЫГА – МЭЛДЬЭҢИЛЛИБЭТ

быстар дьадаҥы оскуолалары бөбөргөтүү очотооҕу директордартан улахан сатабылы, ылын-нарыылаах тылы, кэлиини-барыны эрэйэрэ.

Үлэ түмүктээх. Оскуола 10 сыл оройуонна бастын. Кэккэ сылларга үөрэнээччи убаастабылын ылбыт учууталларбытынан буолаллар: Слепцова А.И., Колпашикова Д.П., Баишева М.В., Егорова А.М., Кусатова В.И., Окочешникова Е.С., Маслова

лааһыннаахтык, кэмин куоһара үлэлээбит оскуола директора аҕыйаҕа буолуо. Партизан орто оскуолатын сайдыыта Н.М. Ларионов аатын кытта быстыспат сибээстээх. Ону умнар табыллыбат, ааспыт олох кырдыга, барбыт үлэ чаччыта мэлдьэһилибэт уонна өрүү да оннук буолуохтаах.

Мантан салгыы 1951-1961 сс. Партизан 7 кылаастаах оскуола-

торым талларбыта. Оскуолаҕа хас биридди кылаас нэдиэлэ саҕаланыыта дьуһурустуга былаанын билиһиннэрэр. Сороҕор мөккүөрдээх мунньах буолара. Никифор Михайлович учком мунньаҕар бастаан үксүгэр сылдыра, үөрэтэр этэ. Кэлин үһүс чиэспэртэн бэйэбит этиһэ-этиһэ мунньахпыттын ыытар буолбуппут. Ол учком председателэ буолбутум, кэлин да олохпор суолталаммыта буолуо, сааһым ту-

**бүтэрбит,
РФ үөрэҕириитин туйгуна,
Саха АССР культуратын
үтүөлээх үлэһитэ,
РФ журналистарын
Союһун чилиэнэ, Нам улуунун
Бочуоттаах гражданина**

**САХА СААРЫНА,
ДЬОҔУН КИҢИ**

Партизан 7 кылаастаах оскуолатыгар 1951-1952 үө. дь. 5-с кылааска үөрэнэ кирибитим уонна 1953-54 үө. дь. бу оскуоланы бүтэрбитим.

Оскуола директорунан Ларионов Никифор Михайлович диэн саха саарына, дьоһун киһи үлэлиирэ. Бэйэтэ оскуола иһигэр икки хону ылан дьиз кэргэһинээн олоҕорор.

Дьэ, биһир күн, Никифор Михайлович тэлигэлээх акка олордон, Алексеев Дима, 7 кылаас үөрэнээччитэ (оройуон биллиилээх салайааччыта буолбут Алексеев Дмитрий Федотович) уонна мин, 5-с кылаас үөрэнээччитэ, Намга үөрэх салаатыгар барар буоллубут. «Интернакка эбии миэстэтэ көрдөөн», - диэн сүбэлээн, соруудааһын ыытта. Арааһа, Дима арыый улахан киһи үүтү-хайаҕаһы буллаҕа буолуо, үөрэх сбиэдиссэйэ Николай Федорович Рожинна приемна сырыттыбыт. Интернакка эбии миэстэ биэрдилэр, үөрэ-көтө Партизан оскуолатыгар салгыы үөрэнэр кыахтанаммыт төнүннүбүт. Дима тулаайах этэ. Кэлин сонньуа саныыбыт: «Оҕолорго аккаастыахтара суоҕа», - диэн Никифор Михайлович биһигини, оҕолору, соруйан транспорт булан, бэйэбитинэн көрдөһүннэрэ ыыттаҕа. Сэри кэһиннээби аас-туор кэмнэргэ үгүс оҕо государство өйөөлүгэр наадыар кэмэ этэ.

Холубура, мин интернат көмөтүнэн уонна олох билбэт саха мааны ыалыгар Никифор Михайлович, Любовь Евменьевна Ларионовтарга кыстаан, үөрэх, олох суолугар үктэммитим, киһи-хара буолбутум. Кэлин үлэһит буолан, Намга үлэли сылдьан Н.Ф.Рожинны кытта чугастык алтыспытым, биһиргэ үлэлээбиппит. Киниэхэ оҕо сырыттаһына, интернат миэстэти эбии биэрибитин санаппытым уонна махталбын эппитим.

Никифор Михайловичка «Оройуон Ытык киһитин» аатын туттарбар: «Үөрэппит оҕом туруулаһан, бу үрдүк ааты ылан эрэбин», - диэн истинник эппитэ. Кини этиитин учууталым, олус ытыктыыр, толло көрөр киһим махталын курдук, уйадыа истибитим.

Бу оскуола республикаҕа биллэр дьону иипит, туспа суоллаах-истээх биһир кырдыаас оскуола буолар. Биһиги көлүөнэ оҕолортон оройуонна, республи-

каҕа киэнник биллибит улахан үлэһит дьон иитиллэн тахсыбыттара. Онно директорбыт Никифор Михайлович үтүөтэ үгүс.

**М.Н. ГАБЫШЕВА, СР н/х
үтүөлээх үлэһитэ,
ССРС культуратын
туйгуна, Нам улуунун
Ытык киһитэ**

**ТӨРӨПҮТ ОҔОЛОРУН
КУРДУК КӨРБҮТТЭРЭ**

Үөдэй алын сүһүөх оскуолатын 1955 сыллаахха бүтэрэн, Партизан 7 кылаастаах оскуолатыгар үөрэнэ барбытым.

Биһиги дьиз кэргэн Ларионовтары кытта ыалынан доҕордоһор этибит. Дьоммут бэйэ-бэйэлэригэр ыалдыттаһаллара. Онон Партизанна кинилэргэ олорон үөрэммитим. Холку бэйэлээх дьиз хаһаайката Любовь Евменьевна, аламаҕай майгылаах, аһыныгас санаалаах Никифор Михайлович миһигин төрөппүт уолларын курдук көрбүттэрэ.

Никифор Михайлович директордыбын саҕана оскуолаҕа үлэ бөҕө ыытыллыбыта. Ону мин кинилэргэ олорон буоламмын үчүгэйдик билэрим. Никифор Михайлович элбэхтик кэлэрэ-барара, дьону кытта кэпсэтэрэ. Нэһилиэк олохтоохторун кытта үгүстүк сүбэлэхэр быһыылааҕа, дьон сылдыарыттан сылык-таатахха.

Мин оскуолаҕа үөрэнэр кэмнэрбэр барытыгар көхтөөхтүк кыттар этим. Олорон дьоммун түһэн биэрбэт санаалаах этим. Ол курдук, математика, уруһуй, спортивнай күрэхтэр, хоһоон айыыта. Онон барытыгар кэккэ ситиһиллэрдээхпин өйдүүбүн. Ордук дьаныһан спордуна дьарыктанарым. Ол түмүгэр кэлин педучилище физкультурнай салаатын бүтэрбитим. Физкультура учууталынан, спорт управлениетыгар үлэли сылдыбытым. Саха сири чиеһин элбэх күрэхтэһиллэргэ көмүскээбитим. ССРС спордун маастарыгар кандидат, кэлин спорт ветерана буолбутум.

Мань барытын тоҕо этэбин? Очотооҕу кэмгэ оҕону эт-хаан өттүнэн сайыннарыыга күүстээх үлэ барбыт эбит диэн. Билигин курдук килэбит спорт дыбарыастара, спортивнай снарядтара суохтара. Бу барыта учууталлар, оскуола директора өйдөрүн-санааларын түмүттэрин, оҕо эт-хаан, өй-санаа өттүнэн сайдарын туһугар күүскэ үлэлээбиттэрин түмүгэ дии саныбын.

Мин баҕа санаам – Партизан орто оскуолатыгар Ларионов Никифор Михайлович аатын иҕэрий. Кини сөптөөх, дьоһун кандидат.

**В.С. ТАТАРИНОВ,
СР үтүөлээх уонна
народной артыһа,
Нам улуунун Ытык киһитэ**

И.А., Емельянов Г.И., Ларионова Л.Е., Захаров Г.И., Герасимова Е.М., Игнатьев И.М., Игнатьев И.И. о.д.а. Оскуола учууталлара иитэн-үөрэтэн таһаарбыт оҕолоруттан, ордук 1950-1960 сс. выпусктар, норуот хаһаайсытыбатын, культура, үөрэхтээһин эпипиэттээх үлэһиттэрэ, салайааччылара, учуонайдара тахсыбыттара. Ол курдук, Алексеев Дмитрий Федотович – «Бочуот Знага» орден кавалера, РФ үөрэҕириитин туйгуна, н/х үтүөлээх үлэһитэ, улуус Бастагы Аҕа баһылыга; Протопопов Егор Афанасьевич – «Үлэ Албан аат III, II ст. орден» кавалера, СР н/х үтүөлээх үлэһитэ; Колесов Иннокентий Алексеевич – «Үлэ Албан аат III ст. орден» кавалера, СР н/х үтүөлээх үлэһитэ; Новгородов Петр Гаврильевич – геолог, биологическай наука кандидата; Ядреев Федор Иванович – химическай наука кандидата; Габышева Мария Николаевна – СР н/х үтүөлээх үлэһитэ, ССРС культуратын туйгуна, Нам улуунун Ытык киһитэ; Кривошапкин Иннокентий Захарович – РФ үөрэҕириитин туйгуна, Саха АССР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, РФ журналистарын Союһун чи-

тыгар үөрэммит выпускниктар ахтыларынан эһиги, ааҕааччылар, болдомтодугар таһаарбыт.

**М.Р. КОЛМОГорова,
Партизан 7 кылаастаах
оскуолатын выпускнига, СР
үөрэҕириитин туйгуна,
Учууталлар учууталлара,
СР үөрэхтээһин ситимин
Бочуоттаах ветерана**

**ПАРТИЗАН ОСКУОЛАТА
– ОЛОҔУМ СУОЛДЬУТА**

1951 с. Таастаах нэһилиэгин үс колхозтарын бөдөһсүтүү политикатыгар сөп түбэһиннэрэн, 1 Хомустаах Жданов аатынан колхозка холбообуттара. Онон Таастаах оҕолоро Партизан оскуолатыгар үөрэнэр буолбуппут. Бастаан күһүн Кыһыл Сыыр оҕолоро дьизэбиттэн сылдыарбыт. Ол сыл директорунан Ларионов Никифор Михайлович ананан кэлбитэ.

Балаҕан ыйын бүтүүтэ интернат аһыллыбыта. Мин аҕата суох буолан, интернакка ылыллыбытым.

Оскуолабытыгар бэрээдэк тэрээһинэ чуолкай этэ. Иккис чиэспэртэн миһигин саҕа тэрилтэ – учком – председателинэн дирек-

хары мунньахтыыр үлэ батыһа сылдыар. Сарсыарда зарядка кэһиниттэн оскуола линейкатыгар түмүк иһигиннэриллэр, ким хайанар, ким сэмэлэнэр.

Саас, экзамен саҕана, Дима Алексеев биһиэхэ үөрэхтэригэр ыарырҕатар оҕолору «буксуурга» биэрбиттэрэ. Билиэттэри барытын биллэрэрбит. Бары экзаменнарбытын үчүгэйдик туттарбыппыт. Ол сыл Дьокүүскайга педучилищеҕа киһирээри гыммыппын, Никифор Михайлович: «Үөрэххэр үчүгэйгин, салгыы үөрэн», - диэбитэ.

Директорбыт оҕо бэйэни салайынытыгар болдомтону уурбута инники олохпутугар улахан суолталаммыт буолуохтаах. Учком чилиэннэрэ кэһини үксүлэрэ улуус таһымнаах салайааччылар буолбуттара туоһулуур. Ол курдук, Колесова (Рожина) Дуһа партия райкомун секретарынан өр сылларга үлэлээбитэ, Алексеев Дима улуус Бастагы Аҕа баһылыгынан буолбута.

Билигин сааһыран олорон директорбытыгар махтана саныыбыт. Үйэлэргэ аата ааттана туруон баарабыт.

**И.З. КРИВОШАПКИН, 1952
сыллаахха оскуоланы**

ОЛОҢУМ ЫЛЛЫГЫН СИРДЫТЭ

Никифор Михайлович Ларионов айыллаттан бэриһиннэрбит талааннаах учууталбыт этэ. «Этэ» диэн тыл төһө да ааспыт өйдөбүлү биэрдэр, миэхэ куруутун бииргэ сылдыһар аргыһым.

Оҕолор бары толлорбут. Ол да буоллар мэник-тэник оҕо саас быыс булан быгыахтыыра ханна барый? Никифор Михайлович оҕолору сатаан дыһайара, уопсай тылы булара. Оччотооҕу оҕолор улахан киһи тылыттан тахсыбат буоларбыт. Сэбиэскэй иити кыайара.

Никифор Михайловичтыын алтыспыт түгэннэрбин санаан кэлэбин. Кини физиканы үөрэтэрэ. Уруок да аабыллыбакка кэлэр түгэннэрэ ханна барыахтарай? Бааллара. Биридэ «2»-ни туруорда. «Аныгыскы уруокка ааҕан кэлээр», – диэтэ. Кэлэр уруокка ыйыта да барбакка «4» сыананы туруорбута. «Биллин иини», – эрэ диэбитэ. «Ус» сыананан үөрэнэн испит киһи «4» ылан үөрбүтүм аҕай, хайҕаммыт саҕа санаммытым.

Оскуола симии күрүөтүн кэнигэр саһан олонор рогатканан хараныччылары күөрэтэ олодохпуна, кэлэн резинкэнэн кэтэххэ тыктарбыта, ол эмиз үөрэх этэ. Санаран мөхпүттээҕэр ордук үөрэх буолбута.

Партизанга үөрэнэр оҕолор дыбаралаан кыайы-хотуу бөҕө буоларбыт. Дыбаралаан, хаар түһэрэн о.д.а. үлэни толорон харчы онорорбут. Никифор Михайлович тэрилтэлэри кытта кэпсэтэн, (ону бэйэтэ эрэ билэрэ) мунһан-тараан бортобуой эргэ массыына атыыласпыһыт. Федоров диэн суоппардаммыһыт. Нэһилиэк наадатыгар эмиз сүүрдэллэрэ. Улахан уолаттар мас тизийэ таарыйа массыынаҕа хатааһылаан үөрэрбит-көтөрбүт. Дьэ, астынан сылдыарбыт.

Никифор Михайлович дыһалынан пришкольной учаастак тэриллэбитэ. Бэйэтэ үүннэрбит үүнээйибитин хомуйан аһатар буолбуттара. Амтана үчүгэин эрихсит.

«Үлэ киһини киһи онорбута», – диэн этиини элбэхтик туттара. Ис хоһоонун өйдөбүлэ умнуллубат. Мөҥө-этэ барбакка дыһайара сыаната үрдүк буолара. Учууталбыт барахсан үтүө, өйдөөх, чакчы талааннаах педагог буоларын бигэргэтэрэ. Билигин кырдыан олонор үрдүктүк сыаналыбын. Мин кырыйдым, 74 сааһым буолла. Ол эрэри, өйдөбүлүм кырдыбат. 7-с кинигэбин учууталларбар анааммын «Учуутал – үйэ саас тухары Учуутал» диэн ааттаан суруйар санаа баар. Онно сүгүрүйэр киһибин, учууталбын, директорбын Никифор Михайловичи киэнник сырдаттыам диэн баҕалаахпын.

Үөрэммит оскуолабытыгар Ларионов Никифор Михайлович аатын ингэрэрбит буоллар, дэлэ үчүгэй буолуо этэ дуо? Элбэх киһи үөрүү этэ диһибин. Выпускниктар, эһиги санаагытын күүтэбин. Н.М. Ларионов курдук ытык-маны киһи аҕыйаҕа буолуо.

Я.П. НЕУСТРОЕВ,
Партизан 8 кылаастаах
оскуолатын
1963 сыллаах выпускника

ҮТҮӨ КИҢИ ААТА УМНУЛЛУО СУОХТААХ

Үөдэй алын сүһүөх оскуолатын 4-с кылааһын бүтэрэн баран Партизанга үөрэнэ тийибитим. Интернакка олонор үөрэммитим.

Ол саҕана оскуолабыт киэнэ-куона, сырдыга сүрдээх курдук этэ. Эчи, оһоҕо элбэҕин. 8 оһоҕу маһынан оттоллоро. Элбэх мас-от барара буолуо. Саас оскуола үлэһиттэрэ, оҕолору бары тахсан кыстыыр маспытын бэлэмниирбит. Сүрээлдэйдир туһунан санаа да суоҕа.

Оскуолабыт араас хайысханан оҕолору ииппит-үөрэппит, олоххо уһуйбут эбит. Уруккута агрооскуола диэн өйдөбүл суоҕар, Никифор Михайлович тэрийбит эбит. Оскуолабыт кус, хаас, куруолук, индук, холуупка тийэ иитэн,

көрөн-хараһан олоҕорбута. Оҕолор дьуһуурустубанан сылдыһан көрөрбүт.

Оскуолабыт бэйэни салайыныы төрүттэригэр үөрэтэрэ. Учком чилиэннэрэ улахан дыонтон итэҕэһэ суох дыһайаллара. Кинилэр үлэлэригэр переманалары туһалаахтык атаарыы биир сүрүн эбээһинэс буолара. Дьуһуурунай кылаас нэдиэлэ бүтэһик күнүгэр, уһун перемена кэмигэр, кэнсиэр туруорар. Дьэ, мантан саҕаланнаҕа оҕо саҕара, дыон иннигэр толлугаһа суох тахсарга, үөрэппит ырыатын-хоһоонун ингэринэргэ, чоһуо буоларга үөрэниитэ. Олохторугар бу дьобуус, ол эрэри олус наадалаах үөрүйэхтэр төһөлөөх элбэх оҕоҕо туһалаабыттара буолуой?

Үтүө киһи аата умнуллуо суохтаах. Никифор Михайлович аата Партизан орто оскуолатыгар үйэтиллиэн сөптөөх дии саныыбын.

М.А. ГОЛОМАРЕВА
(Охлопкова),
ветеран учуутал,
Партизан 8 кылаастаах
оскуолатын 1963 сыллаах
выпускница

ОЛОҢУМ АРГЫҤА

Никифор Михайлович Ларионов аата олоҕум устата аргыс буолан кэллэ.

Партизан 7 кылаастаах оскуолатыгар үөрэнэр кэммэр оскуола директорынан, физика учууталынан үлэлиирэ. Мөҕө-

эти да сылдыһатар, кырдык, тас көрүнүнэн киһини эрэ толуннарар этэ. Учууталлар да үлэлэригэр ирдэбили күүстээхтик туруорар быһыылааҕа. Ол барыта сарсыарда оскуола үлэтэ саҕаланарыттан биллэрэ. ССРС гимнин толоруу, сарсыардаангы зарядка, переманалары былааннаахтык атаарыы, уруктар барыылары, барыта орун-оннугар, тэрээһиннээх буолара.

Мин үгүс үтүө өрүттэригэр тохтообокко, Никифор Михайлович биир үтүө хаачыстыбатыгар тохтуохпун баҕарабын. Кини дыһыннээх саха интеллигенэ этэ. Никифор Михайлович саха драматической театрын кытта ыкса сибээстээҕэ. Элбэх артыыс доҕоттордооҕо.

Мин оҕо сааспар биридэ буолбут үтүө, кэрэ түгэни умнубаппын. Ыам ыйыгар быһыылааҕа, оскуолабытыгар артыыстар кэлбиттэрэ. Биһиги иннибитигэр Дмитрий Ходулов толорууугар Отелло бэйэтинэн тахсыбыта. Надежда Шепелева күүстээх куолаһыттан оскуолабыт истигэ-нэтэ дыһыһыргэ дылыта. Гавриил Колесов көрдөөх кэпсээннэрин истэн үөрбүһүт-көппүһүт. Иннокентий Дураев баянҕа оонньоон тарбахтара элэнгээн олоҕоллорун сөрү диэн сөхпүһүт. Артыыстарбыт оҕолор диэн мыыммакка, сцена суох диэн хаппырыыстаабакка, ис дуһаларыттан олус үчүгэй кэнсиэри көрдөрбүттэрэ. Бу Никифор Ми-

хайлович үтүөтэ. Хаһан биһиги, тыа оҕолоро, Саха сири аатырбыт артыыстарын көрүөхпүт этэй? Саха улуу артыыстарын көрөн аһарбыһын олоҕум биир дьоллоох түгэнинэн ааттыбын.

Оройуонҕа эдэр учууталлары кытта үлэ саҕаламмыта. Райкомолга оскуоалары кытта үлэни Кардашевская Г.Г. салайара. Онтон саҕа учуутал буолан Үөдэй 8 кылаастаах оскуолатыгар кэлбитим. Никифор Михайлович онно сааһыран наставник-учуутал быһыытынан үлэлиирэ. Эдэр учууталлар түмсүүлэрин салайара. Үгүс өрүттээх үлэ бөһөнү ыытара. Үлэҕэ өссө үөрүйэҕэ суох эдэр учууталларга билиилэрин, үлэҕэ сатабылларын тэрийиһэ дыһыһан үлэлиирэ.

Аһардас миэхэ көмө бөһөтүн онорбута. Уруктарбар сылдыһан сүбэ-ама бизэрэ, педагогическай сурунааллар ыстатыйаларын ырыттарара, дакылаат онортороро. Кини салайытынан оройуоннааҕы пед. ааҕыларга куруутун кыттарым. Учуутал буолан уһуйулан тахсарбар улахан көмөтүн умнубаппын. Учууталбар, наставникпар махталым мунгура суох.

Партизан орто оскуолатыгар аат бэриллэр күннээх буоллаҕына, Никифор Михайлович Ларионов аата угуйар сулус буолуон сөп.

М.Р. КОЛМОГОВА,
1960 с. выпускница

ҮТҮӨКЭННЭЭХ ПЕДАГОГ

Нам улууһугар үөрэхтэһиннэ биллэр-көстөр кылаатын киллэрсибит, дириг билиилээх үтүөкэннээх педагог, салайааччы Никифор Михайлович Ларионов үлэлээн ааспытын история кэрэһэлиир.

Мин Никифор Михайлович туһунан өйдөбүлүм олохпор биир кэрдиис кэми ылар. Ол курдук, 1968-69сс. Партизан 8 кылаастаах оскуолатыгар биир эрэ сыл үлэлэбим. Арай саас уруктарбар райком, райкомол үлэһиттэрэ сыбыгытыр буоллуктар, оннооҕор райком 1 секретара Степан Николаевич Платонов бэйэтинэн оскуолаҕа анаан кэлэн иитэр-үөрэтэр былааннары бэрэбиэркэлээн, атах тэпсэн олонор сэхэргэһэн барбыта. Мин ону улахан бэрэбиэркэ дии санаабытым.

Күһүн оскуола аһыллар күнүгэр Степан Николаевич Платонов рекомендациятынан райкомол пленумунан быыбарданан оскуоалары кытта үлэҕэ секретарынан анаммытым.

Партизан 8 кылаастаах оскуолатыгар биир сыл устата методической көмөтө суох бэйэм бэйэбэр буһа-хата сылдыһыт киһи саҕа анаммыт үлэбэр мучумаан бөһөнү көрсүбүтүм. Оройуон оскуоаларыгар туох кыһалҕалар баалларын билсбитим. Оччолорго пионер, комсомол ньиригэйн олонор кэмэ этэ. Мин оскуолаҕа ситэ үлэлээ-

бэккэ кэлбит киһи быһыытынан, болҕомтом эдэр учууталларга хатаммыта. Хайдах тынан, кинилэри кытта уопсай тылы буларга дьулуспутум.

Райкомол секретардара Еремей Еремеевич Литвинцев, Дмитрий Дмитриевич Винокуров, тэрийэр отдел сэбиэдисэйэ Петр Николаевич Степанов идеябытын сөбүлээбиттэрэ, өйөөбүттэрэ. Оччолорго бу саҕа сүүрэн курдук этэ. Эдэр учууталлар түмсүүлэрэ үлэлээбитэ: Кардашевская Г.Г. – председатель, чилиэннэр Степанов П.Н., учууталлар Мыреева Светлана Максимовна, Суздалова Светлана Кузьминична (Хамаҕатта), Горлова Валентина Петровна (Хомустаах). Октябрьскай уулуссаҕа турбут, таһыгардиолаах эргэ остолобуойга оройуон эдэр учууталларын мунһан бастакы көрсүһүүнү тэрийсиппит. Хас улахан оскуола аайы эдэр учууталлар түмсүүлэрэ тэриллэбитэ, наставниктар анаммыттара.

Мин, чуолаан, ол сылларга дыһыннээх холобур буолбут, Үөдэй оскуолатыгар түмсүүнү салайбыт убаастабыллаах Н.М. Ларионов туһунан билиһиннэриэм. Никифор Михайлович олох туспа суоллаах-иистээх муудары норуот учуутала этэ. Хас биридди учуутал уроугар сылдыһан баран ырытыы онороругар «Народное образование», «Педагогика», «Психология», «Воспитание школьников» у.д.а. сурунааллартан конспектабытын учууталларга тоһоҕолоон ыйан-кэрдэн бизэрэ. Дакылааты хайдах суруйарга үөрэтэн, хантан литератураны буларыйара. Уопсайынан, барыларын кытта бодуустанара. Никифор Михайлович кытта алтыспыттар сааһыран олонор ону дьоллоох кэмнэринэн ааҕаллар.

Бу саҕа сүүрэн, билигин наставничество, оччоттон баччаанҕа диэри туһаны эрэ аҕаларын оскуола салайааччытын солбуйааччытынан үлэлээбиппинэн билэбин. Н.М. Ларионов оскуола үлэбэр көмөлөспүтэ чуолкай, онон наставникпар, сүдү педагогка, махталым мунгура суох. Түгэнинэн туһанан норуот учуутала Н.М. Ларионов аата көмүс буукубаларынан сурукка тиһиллэн Партизан орто оскуолатыгар ингэриллэрэ саамай сөптөөх дии саныыбын.

Г.Г. АЛЕРСЕЕВА (Кардашевская), 1969-70сс. Намнааҕы райкомол секретара,
РФ үөрэҕиригитин туйгуна,
Учууталлар учууталлара,
Нам улууһун, I Хомустаах нэһилиэгин Ытык киһитэ,
СР үөрэхтэһинин ситимин Бочуоттаах ветерана

Понедельник, 3 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.15, 03.35 Наедине со всеми 16+
13.20, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Давай поженимся! 16+
18.00 Первая студия 16+
20.00 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Волчье солнце» 16+
23.35 Вечерний Ургант 16+
00.00 Познер 16+
01.00 Ночные новости
01.20 X/ф «Осведомитель» 16+
03.05 Осведомитель 16+

Вторник, 4 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жизнь здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.15, 03.50 Наедине со всеми 16+
13.20, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+

Понедельник, 3 апреля
12.30 Д/с «Закрытые соперники» 12+
13.00, 13.25, 14.55, 18.25, 21.10, 00.50 Новости
13.05, 15.00 «Кто хочет стать легионером?». Дневник реалисти-шоу 12+
13.30, 18.30, 21.15, 00.55, 07.00 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты
15.20 Биатлон. Чемпионат России. Эстафета. Женщины 0+
17.00 Биатлон. Чемпионат России. Масс-старт. Мужчины 0+
17.55 «Лыжи. История одного сезона». Специальный репортаж 12+
18.50 «Арсенал». Провальный сезон». Специальный репортаж 12+
19.10 Футбол. Чемпионат Англии. «Арсенал» - «Манчестер Сити» 0+
21.45 Смешанные единоборства. Fight Nights. Михаил Мохнаткин против Сергея Павловича. Финал гран-при. Леван Макашвили против Джека МакГенна. Трансляция из Москвы 16+
23.30 ЕвроТур. Обзор матчей недели 12+
00.00 Спортивный заговор 16+
00.30 «Девушки в хоккее. Маруся». Специальный репортаж 12+
01.25 РОСГОССТРАХ Чемпионат России по футболу. «Спартак» (Москва) - «Оренбург». Прямая трансляция
03.25 «Тотальный разбор» с Валерием Карпиним
04.30 Хоккей. Чемпионат мира. Женщины. Россия - Канада. Прямая трансляция из США
07.30 Х/ф «Мирный воин» 12+
10.00 РОСГОССТРАХ Чемпионат России по футболу. «Ростов» - «Краснодар» 0+
12.00 «Английский акцент Леонида Слудского». Специальный репортаж 12+

Вторник, 4 апреля
12.30 Д/с «Закрытые соперники» 12+
13.00, 13.25, 14.55, 16.55, 21.00, 00.50 Новости
13.05, 15.00 «Кто хочет стать легионером?». Дневник реалисти-шоу 12+
13.30, 17.00, 21.05, 00.55, 05.55 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты
15.20 «Тотальный разбор» с Валерием Карпиним 12+
16.25 ЕвроТур. Обзор матчей недели 12+
17.30 Футбол. Чемпионат Италии. «Интер» - «Сампдория» 0+
19.30, 12.00 Спортивный заговор 16+

17.00 Давай поженимся! 16+
18.00 Первая Студия 16+
20.00 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Волчье сол-
нце» 16+
23.35 Вечерний Ургант 16+
00.10 Т/с «Салам Масква»
18+
01.10 Ночные новости
01.30 Х/ф «Квинтет» 16+
03.05 Квинтет 16+

Среда, 5 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.30 Контрольная
закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жизнь здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.15, 03.35 Наедине со
всеми 16+
13.20, 15.15 Время по-
кажет 16+
16.00 Мужское / Женское
16+
17.00 Давай поженимся! 16+
18.00 Первая Студия 16+
20.00 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Волчье солн-
це» 16+
23.35 Вечерний Ургант 16+
00.10 Т/с «Салам Масква»
18+
01.15 Ночные новости
01.30 Х/ф «Горячий каме-
шек» 12+
03.05 Горячий камешек 12+

Четверг, 6 апреля
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 03.00
 Новости
 09.10 Контрольная закуп-
 ка 12+
 09.40 Женский журнал 12+
 09.50 Жить здорово! 12+
 10.55 Модный приговор 12+
 12.15, 03.50 Наедине со

20.00, 11.00 Д/с «Несвое-
временное падение» 16+
21.35 Смешанные едино-
борства. Bellator. Кунинг-
Джексон против Мухаме-
да Лавалы. Реванш
Сергей Харитонов против
Чейза Горли. Трансляция
из США 16+
23.40 Спортивный репор-
тер 12+
00.35 «Девушки в хоккее.
Любимые». Специальный
репортаж 12+
00.55 Континентальный
вечер
01.25 Хоккей. КХЛ. Финал
конференции «Запад».
СКА (Санкт-Петербург) -
«Локомотив» (Ярославль).
Прямая трансляция
03.55 Футбол. Чемпионат
Англи. «Манчестер Юнайте-
д» - «Эвертон». Прямая
трансляция
06.30 Волейбол. Лига чемпи-
онов. Мужчины. «Зенит-
Казань» - «Белогорье»
(Белгород) 0+
08.30 Хоккей. Чемпионат
мира. Женщины. 1/4 фина-
ла. Прямая трансляция
из США

Среда, 5 апреля
12.30 Д/с «Закрытые соперники» 12+
13.00, 13.25, 14.55, 17.20, 21.00, 03.25 Новости
13.05, 15.00 «Кто хочет стать легендой?». Дневник реалисти-шоу 12+
13.30, 17.25, 21.05, 03.30, 05.55 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты
15.20 Футбол. Чемпионат Англии. «Лестер» - «Сандерленд» 0+
17.55, 10.30 Профессиональный бокс. Майрис Бриедис против Марко Хука. Бой за титул временного чемпиона мира по версиям WBC и IBF в первом тяжелом весе. Трансляция из Германии 16+
20.00 Кто хочет стать легендом? 12+
21.45 Десятка! 16+
22.05 «Девушки в хоккее. Ольга». Специальный репортаж 12+
22.25 Континентальный вечер
22.55 Хоккей. КХЛ. Финал конференции «Восток». «Металлург» (Магнитогорск) - «Ак Барс» (Казань). Прямая трансляция
01.25 Футбол. Кубок России. 1/2 финала. «Локомотив» (Москва) - «Уфа». Прямая трансляция
03.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Челси» - «Манчестер Сити». Прямая трансляция
06.40 Кёрлинг. Чемпионат мира. Мужчины. Россия - Япония. Трансляция из Канады 0+
08.30 Волейбол. Лига чемпионов. Мужчины. «Берлин» (Германия) - «Динамо» (Москва, Россия) 0+

Четверг, 6 апреля
12.30 Д/с «Заключенные соперники» 12+
13.00, 13.25, 14.55, 17.20,

всеми 16+
 13.20. 15.15 Время покажет 16+
 16.00 Мужское / Женское 16+
 17.00 Давай поженимся! 16+
 18.00 Первая студия 16+
 20.00 Пусть говорят 16+
 21.00 Время
 21.30 Т/с «Волче солнце» 16+
 23.35 Вечерний Ургант 16+
 00.10 Т/с «Салам Масква» 18+
 01.15 Ночные новости
 01.30 Х/ф «Дорога в рай» 16+
 03.05 Дорога в рай 16+

Пятница, 7 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10, 05.20 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жизнь здорово! 12+
10.55, 04.20 Модный приговор 12+
12.15 Наедине со всеми 16+
13.20, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Жди меня 16+
18.00 Вечерние Новости
18.45 Человек и закон 16+
19.50 Поле чудес 16+
21.00 Время
21.30 Голос. Дети 12+
23.15 Вечерний Ургант 16+
00.00 Городские пижоны 16+
02.00 Х/ф «Большая игра» 16+

Суббота, 8 апреля
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Х/ф «Голубая стрела» 12+
08.00 Играй, гармонь любимая! 12+
08.45 Смешарики. Новые

21.10, 22.15, 00.55 Новости
13.05, 15.00 «Кто хочет стать легионером?». Дневник реалисти-шоу» 12+
13.30, 17.25, 21.15, 01.00, 05.00 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты
15.20 Футбол. Чемпионат Англии. «Арсенал» - «Вест Хэм» 0+
17.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Ливерпуль» - «Борнмут» 0+
19.55, 11.30 Спортивный репортёр 12+
20.25 Смешанные единоборства. Bellator 16+
21.45, 12.00 Д/с «Драмы большого спорта» 16+
22.20 Все на футбол!
22.55 Футбол. Кубок России. 1/2 финала. «Урал» (Екатеринбург) - «Рубин» (Казань). Прямая трансляция
02.00 Д/с «Несвободное падение» 16+
03.00 Х/ф «Рокки Бальбоа» 16+
05.35 Х/ф «Бодибилдер» 16+
07.30 Футбол. Кубок России. 1/2 финала. «Локомотив» (Москва) - «Уфа» 0+
09.30 Футбол. Кубок России. 1/2 финала. «Урал» (Екатеринбург) - «Рубин» (Казань) 0+

Пятница, 7 апреля
12.30 Д/с «Закрытые соперники» 12+
13.00, 13.25, 14.55, 20.55, 22.50, 23.55 Новости
13.05, 15.00 «Кто хочет стать легионером?». Дневник реалити-шоу 12+
13.30, 21.00, 00.00, 07.00 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты
15.20 Звёзды футбола 12+
15.50 Т/с «Матч» 16+
19.25 Д/ф «Спортивный детектив» 16+
20.25 «Биатлон. Работа над ошибками». Специальный репортаж 12+
21.30 Д/с «Несвободное падение» 16+
22.30 Десятка! 16+
22.55 Все на футбол! Афиша 12+
01.00 Спортивный репортёр 12+
01.20 «Лучшая игра с мячом». Специальный репортаж 12+
01.40 Баскетбол. Евролига. Мужчины. ЦСКА (Россия) - «Олимпиакос» (Греция). Прямая трансляция
04.05 Дневник женского чемпионата мира по хоккею 12+
04.30 Хоккей. Чемпионат мира. Женщины. Матч за 3-е место. Прямая трансляция из США
07.30 Х/ф «Рокко и его братья» 16+
11.00 Профессиональный бокс 16+

Суббота, 8 апреля
 12.30 Д/с «Заклятые соперники» 12+
 13.00 Все на Матч! События недели 12+
 14.00 Диалог 12+

приключения
09.00 Умники и умники 12+
09.45 Слово пастыря 12+
10.15 Нагиев - это моя
работа 16+
11.20 Смак 12+
12.15 Идеальный ремонт
12+
13.10 На 10 лет моложе 16+
14.00 Голос. Дети 12+
15.55 Вокруг смеха 12+
18.00 Вечерние Новости
18.15 Кто хочет стать мил-
лионером? 16+
19.10 Минута славы 12+
21.00 Время
21.20 Сегодня вечером 16+
23.00 Проекторперис-
хилтон 16+
23.35 Х/ф «Мой король» 18+
01.50 Х/ф «Няня» 18+
03.20 Х/ф «Другая зем-
ля» 12+
05.05 Контрольная закуп-
ка 12+

Воскресенье, 9 апреля
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Х/ф «Гараж» 12+
08.10 Смешарики. ПИН-код
08.25 Часовой 12+
08.55 Здоровье 16+
10.15 Нелугутевые заметки 12+
10.35 Пока все дома 12+
11.25 Фандиза 12+
12.10 ТилиТелеТесто 12+
13.05 Теория заговора 16+
14.25 Романовы 12+
16.35 Концерт «О чем поют мужчины» 12+
18.25 Афтар жжот 16+
19.30 Лучшие всех! 12+
21.00 Воскресное «Время»
22.30 Что? Где? Когда?
23.40 Х/ф «Форсаж» 16+
01.40 Х/ф «Мясник, повар и меченосец» 16+
03.25 Модный приговор 12+
04.25 Контрольная закупка 12+

15.30, 23.45 Спортивный репортёр 12+
15.50 ФОРМУЛА-1. Гран-при Китая. Квалификация. Прямая трансляция
17.05 Х/ф «Самый быстрый Индия» 12+
19.25 Все на футбол! Афиша 12+
20.30 Хоккей. КХЛ. Кубок Гагарина. Прямая трансляция
00.05, 02.55 Новости
00.10, 03.00, 05.40 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты
00.55 РОСГОССТРАХ Чемпионат России по футболу. «Зенит» (Санкт-Петербург) - «Анжи» (Махачкала). Прямая трансляция
03.40 Футбол. Чемпионат Италии. «Ювентус» - «Кьево». Прямая трансляция
06.10 Футбол. Чемпионат Германии. «Бавария» - «Боруссия» (Дортмунд) 0+
08.10 Х/ф «Рокки Бальбоа» 16+
10.05 Д/ф «Спортивный детектив» 16+
11.00 Смешанные единоборства. UFC. Даниэль Кормье против Энтони Джонсона. Реванш. Крис Вайдман против Гегарда Мусасы. Прямая трансляция из США

Воскресенье, 9 апреля
12.30 Смешанные единоборства. UFC. Даниэль Кормье против Энтони Джованна. Реванш. Крис Вайдман против Гегарда Мусаси. Прямая трансляция из США
13.30 Смешанные единоборства. Bellator. Трансляция из Италии 16+
14.50 ФОРМУЛА-1. Гран-при Китая. Прямая трансляция
17.05 «Английский акцент Леонида Слуцкого». Специальный репортаж 12+
17.35, 05.45 Кто хочет стать легионером? 12+
18.35 «Лыжи. История одного сезона». Специальный репортаж 12+
19.05 Новости
19.10, 05.00 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты
19.55 РОСГОССТРАХ Чемпионат России по футболу. «Уфа» - «Спартак» (Москва). Прямая трансляция
21.55 РОСГОССТРАХ Чемпионат России по футболу. «Краснодар» - ЦСКА. Прямая трансляция
00.55 РОСГОССТРАХ Чемпионат России по футболу. «Локомотив» (Москва) - «Ростов». Прямая трансляция
02.55 После футбола с Георгием Черданцевым
04.30 Д/с «Звёзды Премьер-лиги» 12+
06.45 Х/ф «Самый быстрый Индиан» 12+
09.10 Спортивный репортёр 12+
09.30 Д/с «Заключённые соперники» 12+
10.00 ФОРМУЛА-1. Гран-при Китая 0+

РОССИЯ 1

Понедельник, 3 апреля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.40, 14.40, 17.20, 20.45
Вести. Местное время
11.55 Т/с «Склифосов-
ский» 12+
14.55 Т/с «Тайны след-
ствия» 12+
17.40 Прямой эфир 16+
18.50 60 Минут 12+
21.00 Т/с «Свидетельство
о рождении» 12+
23.15 Специальный кор-
респондент 12+
01.45 Т/с «Сонька. Про-
должение легенды» 12+

Вторник, 4 апреля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.40, 14.40, 17.20, 20.45
Вести. Местное время
11.55 Т/с «Склифосов-
ский» 12+
14.55 Т/с «Тайны след-
ствия» 12+
17.40 Прямой эфир 16+
18.50 60 Минут 12+
21.00 Т/с «Свидетельство»

**Понедельник,
03 апреля**

06:00 Дойдум дьоно (Сангаар ТВ) 6+
06:15 Дойдум дьоно (Борон ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Абуй ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 В кадре-республика (ТВ Томно) 6+
10:45 Дойдум дьоно (Борон ТВ) 6+
11:00 Вестник образования 6+
11:15 Ис сүрэхтэн 6+
12:30 Аал-луук мас 6+
13:15 В кадре-республика (Нерюнгри ТВ) 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-Саха радиото 6+
15:00 Чемпионат РС(Я) по вольной борьбе памяти Н.Тарского (Сунтаар ТВ) 6+
16:45 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
17:45 В кадре-республика (Спектр ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Тыйа сирэ 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 В мире профессий 6+
19:30 Считаю важным 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Сандал саас 6+
22:00 Ыйиһкчээн 0+
22:15 Сааскы кэми бииргэаабыт 6+
22:30 Саха сирэ-Якутия 12+

Вторник, 04 апреля
06:00 Дойдум дыно (Панорама ТВ) +
06:30 Дойдум дыно (Золотые ТВ) +
07:00 Сага кун-Новый день +
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Дойдум дыно (Нам ТВ) +
10:45 Дойдум дыно (Сунтаар ТВ) +
11:00 Дойдум дыно (Эдигээн ТВ) +
11:30 Чэгийн-чэбдик буолу +
12:30 Дойдум дыно (Хотун булуу ТВ) +
13:00 Кэм кэрэһитэ +
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота +
15:00 Геван. День Арктики в Республике Саха (Якутия) +
16:00 Үчүгэйин бу сир-

о рождении» 12+
23.15 Вечер с Владимиром Соловьёвым 12+
01.45 Т/с «Сонька. Продолжение легенды» 12+

Среда, 5 апреля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.40, 14.40, 17.20, 20.45
Вести. Местное время
11.55 Т/с «Склифосов-
ский» 12+
14.55 Т/с «Тайны след-
ствия» 12+
17.40 Прямой эфир 16+
18.50 60 Минут 12+
21.00 Т/с «Свидетельство
о рождении» 12+
23.15 Вечер с Владимиром
Соловьевым 12+
01.45 Т/с «Сонька. Про-
должение легенды» 12+

Четверг, 6 апреля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.40, 14.40, 17.20, 20.45
Вести. Местное время
11.55 Т/с «Склифосов-
ский» 12+
14.55 Т/с «Тайны след-
ствия» 12+
17.40 Прямой эфир 16+

17:00 Геван 6+
 17:30 Байанай 6+
 18:00 Саха сирэ 12+
 18:15 Прогресс 6+
 18:45 Күнчээн 0+
 19:00 Якутия 12+
 19:15 В кадрe-республика (Нюрба ТВ) 6+
 19:30 Олох үөһүгэр 12+
 20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
 21:00 Сандал саас 6+
 22:00 Биликчээн 0+
 22:15 Үйэлээх хоһооннор (Бэрдэһиг ТВ) 6+
 22:30 Саха сирэ-Якутия 12+
Среда, 05 апреля
 06:00 Дойдум дыоно (Бэрдэһиг ТВ) 6+
 06:30 Дойдум дыоно (Сунтаар ТВ) 6+
 06:45 Дойдум дыоно (Татта ТВ) 6+
 07:00 Саҥа күн-Новый день 6+
 10:00 Саха сирэ 12+
 10:15 Спорт-клуб 6+
 11:00 Түя сирэ 6+
 11:30 Кэл, олор, сэхэргэ-ниэх...6+
 12:30 Дойдум дыоно (Борогон ТВ) 6+
 13:15 В кадрe-республика

13:30 Саха сирэ-Якутия 12+

14:00 Эфиргэ саха радиота 6+

15:00 ТВ-спорт 6+

16:00 Үчүгэйин бу сиргэ! 6+

17:00 Кинозавод 6+

17:30 Хотугу сулус 6+

18:00 Саха сирэ 12+

18:15 Новости спорта 6+

18:30 Дальневосточный гектар 6+

18:45 Күнчээн 0+

19:00 Якутия 12+

19:15 Квадратный метр 12+

19:30 Один из нас 12+

20:30 Саха сирэ-Якутия 12+

21:00 Сандал саас 6+

22:00 Биликчэн 0+

22:15 Саскы кэми биригээбэбит 6+

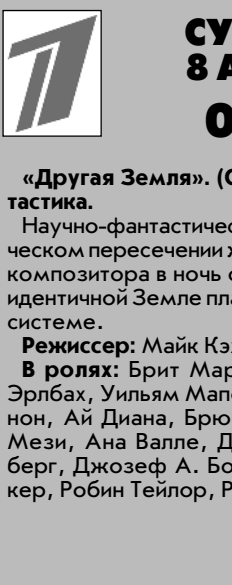
22:30 Саха сирэ-Якутия 12+

Четверг, 06 апреля
06:00 Дойдум дыно (Марыкчаан ТВ) 6+
06:30 Дойдум дыно (Кадр ТВ) 6+
07:00 Саңа күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Дойдум дыно (Сунтаар ТВ) 6+
10:30 Аал-луук мас 6+
11:00 Саха итэҕэлэ 6+
11:30 Айылгы 6+
12:30 Дойдум дыно (Бэрдэҕэс ТВ) 6+
13:00 Хранители времени 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 ТВ-спорт 6+

18.50 60 Минут 12+
21.00 Т/с «Свидетельство
о рождении» 12+
23.15 Поединок 12+
01.15 Т/с «Сонька. Про-
должение легенды» 12+
03.15 Т/с «Дар» 12+

Пятница, 7 апреля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.40, 14.40, 17.20, 20.45
Вести. Местное время
11.55 Т/с «Склифосов-
ский» 12+
14.55 Т/с «Тайны след-
ствия» 12+
17.40 Прямой эфир 16+
18.50 60 Минут 12+
21.00 Аншлаги и Компа-
ния 16+
23.55 Х/ф «Третья по-
пытка»
01.55 Т/с «Сонька. Про-
должение легенды» 12+
03.55 Т/с «Дар» 12+

Суббота, 8 апреля
 05.20 Т/с «Чокнутая» 12+
 07.10 Живые истории 12+
 08.00, 11.20 Вести. Местное время
 08.20 Россия. Местное время 12+
 09.20 Сто к одному 12+
 10.10 Пятеро на одного 12+

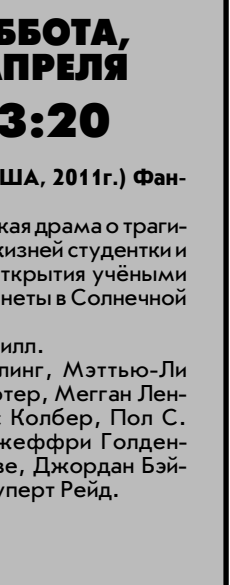

16:00 Үчүргэйиэн бу сир-
гэл 6+
17:00 ТОК 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 В мире профес-
сий 6+
18:30 Новости парламен-
та 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Болбомто киини-
гэр 12+
19:30 Олох үөһүгэр 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Сандал саас 6+
22:00 Биһикчээн 0+
22:15 Үйүлээх хоһооннор
(Бэрдэргэс ТВ) 6+
22:30 Саха сирэ-Якутия 12+
Пятница, 07 апреля
06:00 Сылгыһыт күнүгэр
(Маарыкчаан ТВ) 6+
06:30 В cadre-республика
(ТВ Томпо) 6+
07:00 Сага күн-Новый
день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Дойдум дьоно
(Майа ТВ) 6+
10:45 Ыраах-чугас аймах-
тарбыт 6+
11:00 Аал-луук мас 6+
11:15 Дальневосточный
гектар 6+

11:30 Продвижение 6+
11:45 Тыйнаах дорбон 6+
12:30 Дойдум дьоно (Марыкчаан ТВ) 6+
13:00 Дойдум дьоно (Татта ТВ) 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Амма Аччыгыйа 6+
16:00 Үчүгэйизн бу сиргэ! 6+
17:00 Геван 6+
17:30 В кадрэ-республика (Нерюнгит ТВ) 6+
17:45 В кадрэ-республика (Алдан ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Охота и рыбалка в Якутии 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 Эргимтэ 6+
19:30 Будем вместе 6+
19:45 Спорт-клуб 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Сандал саас 6+
22:00 Биһикчэн 0+
22:15 Сааскы кэми бииргэ аабыт 6+
22:30 Саха сирэ-Якутия 12+
Суббота, 08 апреля
06:00 Дойдум дьоно (Эдыгээн ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Бороон ТВ) 6+
07:15 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
07:45 В кадрэ-республика (Чароит ТВ) 6+
08:00 Дойдум дьоно (Марыкчаан ТВ) 6+

11.00, 14.00 Вести
11.40 Юмор! Юмор! Юмор!
Юмор!!! 16+
14.20 Х/ф «Елена Прекрасная» 12+
16.20 Золото нации 12+
18.00 Суботний вечер 12+
20.00 Вести в субботу
21.00 Х/ф «Прости» 12+
00.50 Х/ф «Четвёртый пассажир» 12+
02.50 Т/с «Марш Турецкого-2» 12+

Воскресенье, 9 апреля
05.05 Т/с «Чокнутая» 12+
07.00 Мульти утро
07.30 Сам себе режиссёр 12+
08.20 Смехопанорама 12+
08.50 Утренняя почта 12+
09.30 Сто к одному 12+
10.20 Вести-Москва
11.00, 14.00 Вести
11.20 Смеяться разрешается 12+
13.10 Семейный альбом 12+
14.20 X/ф «Печенье с предсказанием» 12+
18.00 Танцуют все! 12+
20.00 Вести недели
22.00 Воскресный вечер с Владимиром Соловьёвым 12+
00.30 Вещий Олег 12+
02.00 Т/с «Женщины на грани» 12+

08:30 Дойдум дыно (Бэрд-
дыгас ТВ) 6+
09:00 Будем вместе 6+
09:15... Хангатаа, эн, мии-
гын... (Хангалаз ТВ) 6+
10:30 Дойдум дыно (Сун-
таар ТВ) 6+
11:00 Истинг илдьт 6+
11:45 Сарадаан 6+
12:30 Чэгизэн-чэбдик буол!
12:30 Саха сирэ. Күнтэн
күн 12+
14:15 Дойдум дыно (Ам-
ма ТВ) 6+
15:00 Күнчээн 0+
15:15 Хотугус сулус 6+
15:45 ТВ-спорт 6+
16:45 Геван 6+
17:15 Ыраах-чугас аймах-
тарбыт 6+
17:30 Сыны Отечества 6+
18:00 "Төрөөбүт кыраай"
акция түмүгүн таһаарыы 6+
18:30 Истинг илдьт 6+
19:15 Аал-луук мас 6+
19:30 Аал-луук мас 6+
20:00 Хранители време-
ни 6+
20:30 Якутия. День за-
днем 12+
21:15 Сайа этийи... 12+
22:15 Кэм кэрэһитэ 6+
22:45 Ырыанан олоху ки-
эргэтиэх... 6+
**Воскресенье,
09 апреля**
06:00 Сылгыһыт күнүгэр
(Хотун Булу ТВ) 6+
06:30 Бал молодежи (ТВ
Розовай чайка) 6+
07:00 В кадрe-республика
(Чароит ТВ) 6+
07:45 В кадрe-республика
(Спектр ТВ) 6+
08:00 В кадрe-республика
(Нюрба ТВ) 6+
08:15 Дойдум дыно (Та-
атта ТВ) 6+
08:45 Простые истины 6+
09:15 Полярная звезда 0+
10:00 Т.О.К. 6+
11:00 Истинг илдьт 6+
11:45 Тыннаах дорбоон
6+
12:30 Кэл, олох, сэхэр-
гэтиэх...
13:30 Якутия. День за-
днем 12+
14:15 В кадрe-республика
(ТВ Сангар) 6+
14:30 Дьикти кэрэ
Синнэбэ 6+
15:30 Күнчээн 0+
16:00 Прогресс 6+
16:30 ТВ-спорт 6+
17:30 Геван 6+
18:00 Истинг илдьт 6+
18:45 Кэм кэрэһитэ 6+
19:15 Ис сүрэхтэн 6+
20:30 Саха сирэ. Күнтэн
күн 12+
21:15 Хранители време-
ни 6+
21:45 Байанай 6+
22:15 Кинизавод 6+
22:45 Ырыанан олоху ки-
эргэтиэх... 6+

БИЛЭЭРИИЛЭР

® К ВНИМАНИЮ
ИНДИВИДУАЛЬНЫХ
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ!

С 2017 года администрирование страховых взносов осуществляют налоговые органы. Вместе с тем, в соответствии со статьей 20 Федерального закона от 3 июля 2016 года №250-ФЗ, контроль за правильностью исчисления, полнотой уплаты страховых взносов за расчетные периоды до 1 января 2017 года осуществляют органы ПФР в порядке, действовавшем до 2017 года.

Управление пенсионного фонда РФ в Намском улусе Республики Саха (Якутия) напоминает, что индивидуальные предприниматели, чей доход за 2016 год превысил 300 тысяч руб., обязаны не позднее 1 апреля 2017 года уплатить страховые взносы на обязательное пенсионное страхование (ОПС) в размере 1% от суммы, превышающей 300 тысяч руб.

Уплата страховых взносов индивидуальными предпринимателями и самозанятым населением производится в два этапа.

КЭРИЭСТЭБИЛ

Бу дьыл муус устар 1 күнүгэр биһиги таптыыр, ытыктыыр аҕабытын Шарапов Гаврил Васильевичы сүтэрбиппит 1 сыла туолар.

Күн сириҥ көдөрбүт күндүтүк саныыр киһибитин улууһун дьонулар сэргэтигэр ахтан-санаан ааһахпытын баҕарабыт.

Гаврил Васильевич Шарапов 1931 сыллаахха Нам оройуонун 1 Хомустаах нэһилиэгин Партизаныгар Делиграсова Ульяна Петровна уонна Шарапов Василий Николаевич дьиэ кэргэттэригэр иккис оҕонор төрөөбүт.

1939 с. Партизан 7 кылаастаах оскуолатын маҥнайгы кылааһыгар үөрэнэ киирбит. Аҕа дойдуга Улуу сэриитин сылларыгар олох быста ыараан, ас-таҥас кырыымчыгыран, үөрэнэр усулбуойа суох буолан, Гаврил 5 кыл. үөрэҕин тохтотон колхозка үлэли барбыта. Оччолорго оҥотук киһи улахан дьону кытта тэбис-тэнгэ колхоз араас үлэлэригэр хоһуундук үлэлээбитэ. Сайынын ат косилкатыгар олорон от оҕустарытыгар, күһүнүн бурдук быһытыгар, кыһынын үстүү атынан сылдан, утары кэрдэн, оскуола уокка оттор маһын бөлөмнээһинигэр сылдьыбыта. Оҕо уонна эдэр сааһа тыылга Кыайыны уһансыга, сэри кэнниттэн эйэлээх олобу тутуһууга, комсомол чилиэнин быһыытынан туохтан да инчээн турбакка мэлдьи инники күөҥнэ, күүрээннээх үлэҕэ ааспыт.

1951 с. Гаврил Васильевич МТС-ка 3 ыйдаах трактористтар курстарыгар үөрэнэн тракторист идэтин ылбыта. Ити сыл саас эдэр киһи Ийэ дойдутун иннигэр ытык иэһин төлүү Советскай Армия кэҥкэтигэр сулууспалы барбыта. Армияттан дойдутугар эргиллэн кэлэбүттэн ыла киһи харыс да сири халбарыйбакка, дойдутугар олохсуйан күүстээх үлэҕэ туруммута. Бастаан МТС-ка трактористтаабыта, онтон Жданов аатынан колхозка тракторист буолан сааскы ыһыттан саҕалаан күһүн сир тонгур диэри сири таҥастааһыҥна, сири хорутууга, ыһыга, онтон да атын үлэлэргэ сылдьыбыта. 1957 с. таһаарылаах үлэтин иһин «РСФСР тыатын хаһаайыстыба-

Не позднее 31 декабря 2016 года предприниматели обязаны были уплатить взносы на ОПС в фиксированном размере, который за 2016 год составлял 19356,48 руб. Фиксированный размер страховых взносов на обязательное медицинское страхование (ОМС) составлял 3796,85 руб. Таким образом, для предпринимателей и других категорий самозанятых лиц, чьи доходы за прошлый год не превышают 300 тысяч руб., общая сумма страховых взносов на ОПС и ОМС составляла 23153,33 руб. за год.

Если доход за год превысил 300 тысяч рублей, то необходимо не позднее 1 апреля года, следующего за истекшим расчетным периодом, оплатить 1% от суммы, превышающей 300 тысяч руб. В 2017 году уплатить нужно не позднее 3 апреля, поскольку 1 апреля текущего года является выходным днем.

В связи с передачей функций администрирования страховых взносов в ФНС России при уплате в текущем году страховых взносов за расчетные периоды до 2017 года необходимо использовать новые коды бюджетной классификации. Таким образом, страховые взносы на ОПС в раз-

мере 1% от суммы, превышающей 300 тысяч руб., за периоды до 31 декабря 2016 года необходимо уплатить на КБК 182 1 02 02140 06 1200 160.

Кроме того, Управление обращает внимание на то, что в рамках информационного взаимодействия налоговые органы представляют в органы ПФР сведения о доходах индивидуальных предпринимателей. В случае, если индивидуальный предприниматель не представит налоговую отчетность в налоговый орган, страховые взносы на ОПС взыскиваются органами контроля в размере предельной величины страховых взносов, определяемой из расчета восьмикратного МРОТ. За 2015 год предельная величина составляла 148886,40 руб., за 2016 год равна 154851,84 руб.

Важно знать, что до тех пор, пока индивидуальный предприниматель не исключен из ЕГРИП в связи с прекращением предпринимательской деятельности, он сохраняет статус действующего предпринимателя и обязан уплачивать страховые взносы.

**ГУ-Управление
пенсионного фонда РФ
в Намском улусе РС (Я)**

дьолу билбिटтэрэ. Билигин кинилэр ыччаттара араас салааларга үлэ, үөрэх үөһүгэр сылдьар дьон буоланнар күндү төрөппүттэрин олохторун дьонунук салгыыллар.

Гаврил Васильевич бэйэни харыстаммат өр сыллаах килбиэннээх үлэтин кини наҕараадалара туоһулууллар. Ол курдук, кини РСФСР тыатын хаһаайыстыбатын социалистической күрээтин кыайылааҕа, икки төгүл коммунистической үлэ ударнига, ССКП Киин Комитета, ССРС Министрдерин Сэбиэтэ, ЫБСЛКС Киин Комитета олохтообут «Тохсус пятилетка ударнига», Компартия Намнаагы райкомун, депутаттар оройуоннааҕы Сэбиэттэрин уураахтарынан «Улуу Өктөөп революциятын 50-с үбүлүйдээх сылын ударнига» бэлиэтиринэн, Саха АССР Верховнай Сэбиэтин Президиум Бочуотунай грамотатынан, партия райкомун, «Нам» совхоз Бочуотунай грамоталарынан, Махтал суруктарынан, дойдуга Президиент, республика Аҕа баһылыгы ааттарыттан Улуу Кыайы үбүлүйдээх мэтээллэринэн бэлиэтэммитэ. 1992 с. «Аҕа дойдуга Улуу сэриитин кэмитиэ килбиэннээх уонна бэйэни харыстаммат үлэтин иһин» мэтээлинэн наҕараадаланан тыыл ветерана буолбута.

2010 с. 1 Хомустаах нэһилиэгин «Бочуоттаах аҕа» диэн аата ингэрilibитэ. 2010 с. Нам улуунун тыатын хаһаайыстыбатын сайдытыгар өр сыллаах таһаарылаах үлэтин иһин «Нам улуунун Ытык киһитэ» бочуоттаах аат ингэрilibитэ. 2015 с. 1 Хомустаах нэһилиэгин социальнай-экономической сайдытыгар киллэрбит кылаатын иһин «1 Хомустаах нэһилиэгин Ытык киһитэ» бочуоттаах аат ингэрilibитэ.

Аҕабыт киһи буолан төрөөн-үөскээн, кини көлүүн дьонугар тиксипит бары кыһалҕалары этэнгэ туораан, сирдээҕи олохтон олус дьонунук уонна дьоллоохтук олорон барбыта. Кини дьон туһугар онорбут үтүөтэ, ураты көнө-эйэҕэс майгыта дьы кэргэнигэр, чугас дьонугар кыһамныта биһиэхэ барыбытыгар үтүө холобур буолуо.

**Ахтар, суохтуур оҕолоро,
кийипиттэрэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ**

Никольский төрүт олохтооҕо, сэрии сылларын оҕото

КОЛЕСОВ

Ефим Петрович

ыарахан ыарыыттан орто дойдуга олохтоон туораабытынан уолугар Владикка, билэр дьонноругар, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

**Намтан, куораттан, Ленскэйтэн,
Никольскайтан балтылара,
бырааттара**

Ытыктыыр кырдыаҕас эдьийбит, тыыл, үлэ ветерана

ДАНИЛОВА-НИКОНОВА

Акулина Евграфьевна

93 сааһыгар уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн өлөн туораабытынан бары аймахтарыгар, кыһыгар Ольга Ильиничнаҕа, уолугар Гаврилга бэйэ-бит дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

С.И., В.Е. уонна бары Никоноттар

Кырдыаҕас эдьийбит, Түбэттэн төрүттээх, үлэ, тыыл ветерана

ДАНИЛОВА

Акулина Евграфьевна

олохтон туораабытынан оҕолоругар, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

**Екатерина, Лидия, Дмитрий
Бугаевтар дьыэ кэргэттэрэ**

Диригник ытыктыыр кырдыаҕас эдьийбит, тыыл уонна 8 №-дээх Аптека ветерана

ДАНИЛОВА (НИКОНОВА)

Акулина Евграфьевна

ыарахан ыарыыттан орто дойдуга олохтоон туораабытынан күндүтүк саныыр балтыбытыгар, эдьийибитигэр Ольга Ильиничнаҕа, убайбытыгар Гаврил Ильичкэ биһиги аймах аатыттан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

**Хатырыктан Новгородоттар,
Слепцовтар, Мэнэҕ Ханаластан
Костромькиннар**

Убаастыыр, сөбүлүүр кырдыаҕаспыт, үлэ, тыыл ветерана

ДАНИЛОВА

Акулина Евграфьевна

уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан кыһыгар Ольга Ильиничнаҕа, уолугар Гаврил Ильичкэ, сиэннэригэр, күтүөппүтүгэр Егоров Илья Григорьевичка, дьыэ кэргэнигэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит, өйүүбүт.

**Куораттан Н.В., В.С. Колесовтар,
Намтан П.Н., С.С. Турантаевтар,
Н.Н., В.И. Тимофеевтар**

Күндүтүк саныыр, убаастыыр киһибит, Нам селиэннэтин олохтооҕо, үлэ, тыыл ветерана

ДАНИЛОВА

Акулина Евграфьевна

бу орто дойдуттан барбытынан оҕолоругар, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

**Түбэттэн балта Винокурова Вера
Семеновна, күтүөтэ Иван Степанович,
кини оҕолоро уонна дьыэ кэргэттэрэ**

Бииргэ үлэлээбит коллегабытыгар, невролог быраас Данилова Ольга Ильиничнаҕа, чугас дьонугар тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, тыыл уонна медицина ветерана

ДАНИЛОВА

Акулина Евграфьевна

ыалдьан орто дойдуттан 92 сааһыгар барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

**Нам улуустаагы балыһатын
администрацията, профкома,
поликлиника коллектива**

Күтүөппүтүгэр Дмитрийгэ, балтыбытыгар Сахайаанаҕа, чугас аймахтарыгар, оҕолоругар уонна сиэннэригэр, тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, Таатта улуунуттан төрүттээх

ИТИРИКОВА

Матрена Афанасьевна

эмискэ сүрэгинэн ыалдьан барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Бөтүгтэн, Намтан бары Суздаловтар

Бииргэ үлэлиир коллегабытыгар Сахайаана Иннокентьевнаҕа, кэргэнигэр Дмитрий Романовичка, оҕолоругар тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ

ИТИРИКОВА

Матрена Афанасьевна

күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

**Бөтүгтэннэҕи «Сардаана» оҕо саадын
коллектива**

Бөтүг нэһилиэгин олохтоохторо Сахайаана Иннокентьевна, Дмитрий Романович Суздаловтар тапталлаах ийэлэрэ

ИТИРИКОВА

Матрена Афанасьевна

ыалдьан олохтон туораабытынан сиэннэригэр, оҕолоругар, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

**Бөтүг нэһилиэгин олохтоох
дьаһалтата, ветераннар сэбиэттэрэ**

Бииргэ үлэлээбит дьүөгэбит, доҕорбут, табаарыспыт, Кебекен олохтооҕор Лукинова Любовь Ивановнаҕа кини кэргэнэ

ЛУКИНОВ

Алексей Ефремович
уһун, ыарахан ыарыыттан орто дойдуга олохтоон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Курус санаабытын тэнгэ үлэстэбит.

**«Кебекен» совхоз үлэһиттэрэ,
дьүөгэлэр: Васильевтар,
Потаповтар, Сивцева,
Степанова, Попова, Лукиннар,
Дьяконова Т.М., Федотовтар**

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, Саха сириг үтүөлээх учуутала, Саха республикатын бочуоттаах ветерана, Нам улуунун, Үөдэй нэһилиэгин Ытык киһитэ, Российской Федерация Коммунистической партиятын ветерана

ОВЧИННИКОВА

Александра Спиридоновна
86 сааһыгар ыарахан ыарыыттан соһумардык бу күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

**Уолаттара, кийипиттэрэ,
сиэннэрэ, хос сиэннэрэ**

Күндүтүк саныыр кырдыаҕас саҥаспыт

ОВЧИННИКОВА

Александра Спиридоновна
ыарахан ыарыыттан эмискэ ыалдьан өлбүтүнэн уолаттарыгар, кийипиттэригэр, сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

**Үөдэйтэн Ядреевтар,
Скрябиннар, Намтан
Кириллиннар уонна бары
аймахтара**

Тапталлаах саҥаспыт, Саха сириг үтүөлээх учуутала, Саха республикатын бочуоттаах ветерана, Нам улуунун, Үөдэй нэһилиэгин Ытык киһитэ

ОВЧИННИКОВА

Александра Спиридоновна
ыарахан ыарыыттан ыалдьан күн сириттэн барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Намтан Кондратьевтар

«Нам улууһа» муниципальной тарилли дьаһалтата, улуус муньабын депутаттарын сэбиэтэ, улуустаагы ветераннар сэбиэттэрэ Саха АССР үтүөлээх учуутала, Саха республикатын бочуоттаах ветерана, Нам улуунун уонна Үөдэй нэһилиэгин Ытык киһитэ

ОВЧИННИКОВА

Александра Спиридоновна
86 сааһыгар ыалдьан олохтон туораабытынан тапталлаах оҕолоругар, кинилэр дьыэ кэргэттэригэр, аймахтарыгар, бииргэ үлэлээбит үлээннэхтэригэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Күндү бииргэ үөрэммит доҕотторбутугар Ядреев Иннокентий Иннокентьевичка, Овчинникова Лидия Афанасьевна уонна кинилэр дьыэ кэргэннэригэр, аймахтарыгар тапталлаах ийэлэрэ, эдьийдэрэ, эбэлэрэ, Саха сириг үтүөлээх учуутала, Саха республикатын бочуоттаах ветерана, Нам улуунун, Үөдэй нэһилиэгин Ытык киһитэ

ОВЧИННИКОВА

Александра Спиридоновна
уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

**Хамабатта орто оскуолатын
1975 с. выпуһа**

Бииргэ үөрэммит табаарыспытыгар Ядреев Александр Иннокентьевичка уонна кини дьыэ кэргэнигэр, аймахтарыгар тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, хос эбэлэрэ, үлэ, тыыл ветерана

ОВЧИННИКОВА

Александра Спиридоновна
ыалдьан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

1 ХСШ 1972 с. выпуһа

Убаастыыр директорбытыгар Иван Никифорович Винокуровка, кини дьыэ кэргэнигэр тапталлаах эдьийдэрэ

ОЛЬГА НИКИФОРОВНА
күн сириттэн эмискэ күрэммитинэн дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

«Электра» маҕаһыын коллектива

Убаастыыр доҕорбут, Искра нэһилиэгин биир чулуу үлэһит киһитэ

ПАРНИКОВ

Дмитрий Дмитриевич
соһуччу күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Евдокия Христофоровнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, Дмитрий бииргэ төрөөбүттүгэр, Искра олохтоохторугар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Хамабаттаатан Жирковтар

Кылаабынай редактор э.т.
Л.А. НОГОВИЦЫНА

ОТДЕЛЛАР:

редакторы солбууааччы — **41332**,
хаһыагы таҥыы — **41332**,
бухгалтерия — **41141**,
факс — **41141**.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна мааскабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууска СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүмэрэ — **ПН.НТУ14-0216**.

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэтитин, дьыэбит аадырыһын чопчу ыйын: Редакцияҕа киирбит суруктар төнөрүллүбүттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.

Редакция, издатель аадырыһа: 678380, СР, Нам улууһа, Нам сэл., Ст. Платонова уул., 1, 2 корп.

Типография аадырыһа: 678380, СР, Нам улууһа, Нам сэл., Заложная уул., 4.

E-mail: Namty41141@nam.ru

«Энсиэли» хаһыат
РИС талылына, таҥылына
уонна бэчээттиир сыаҕар бэчээттэннэ.

Аадырыһа:

Нам сэл. Ст. Платонова уул., 1, 2 корп
Формата А3. Кээмэйэ 2 бэчээт. лис

Конүл сыананан атылланар

Индекс — Р0005. Тираһа — 1418

Бэчээкэ илии баттанытын графика —

12:00 ч. 30.03.2017 с.

Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 30.03.2017 с.